

KUHMOISTEN KUNTA

TALOUSARVIO VUODELLE 2014

TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2015 - 2016

SISÄLLYSLUETTELO

Kunnanjohtajan katsaus	3
Vuoden 2014 talousarvio yleisperustelut.....	4
Kunnan organisaatio	13
Tuloslaskelmaosa.....	14
Rahoituslaskelmaosa	23
Talousarvion sitovuus.....	24
Kuhmoisten kunnan talousarvion käyttötalousosan hierarkiarakenne	25
Talousarvion käyttötalousosan laskennalliset ja sisäiset erät	27
Käyttötalousosa Yleishallinto	28
Käyttötalousosa Opetus- ja kulttuuritoimi	38
Käyttötalousosa Tekninen toimi, Tekninen lautakunta	51
Rakennuslautakunta.....	57
Laitostoiminta (Varasto, vesihuolto, pesula ja kaukolämpö).....	61
Vesihuoltolaitos, tulosbudjetti	63
Kaukolämpö, tulosbudjetti.....	64
Käyttötalous yhteensä	65
Tuloslaskelma ulkoiset ja sisäiset	66
Investoinnit.....	67
Liite 1, Sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alue	75
Liite 2 Kuhmoisten Vuokrakiinteistöjen tavoitteet ja talousarvio v. 2014.....	81

Kuhmoisten kunta

Talousarvio 2014

Kuhmoisten kunnan talous on täyttänyt vuoden 2012 tilinpäätöksen mukaan tasapainossa olevan talouden kriteerit. Kuntana olemme kyenneet tuottamaan laadukkaat kunnalliset palvelut asukkaillemme. Ennusteen mukaan talousarviovuosi 2013 on alijäämäinen ja syksyn talousarviomuutosten yhteydessä arvio alijäämästä oli 839 178 euroa. Vuoden 2014 talousarvio on 985 350 euroa alijäämäinen. Tulosenusteen toteutuminen merkitsee kunnan taseessa olevan 3,6 miljoonan euron ylijäämän vähenemistä ja talouden liikkumavaran kapenemista. Ennusteiden mukaan kuntamme verotulot ja valtionosuuden kasvaisivat hieman ensi vuonna. Toisaalta menojen kasvu erityisesti sosiaali- ja terveystoimessa on merkittävää, 5,2 %. Kunnan lainakanta on alentunut viime vuosina merkittävästi ja pitkäaikainen lainakanta loppuvuonna on 1,3 miljoonaa euroa, josta vuonna 2013 nostettua 700 000 euroa. Lyhytaikaista lainaa kunnallamme on miljoona euroa.

Vuonna 2014 investointihankkeiden määrä on 1,2 miljoonaa euroa. Suurimpina investointeina jatkaa kauko-
lämpöhanke sekä kunnan omien kiinteistöjen kunnostaminen. Kunnan keskustajamaa koskeva investointi-
hanke on keskustan läpi menevän Toritien kunnostaminen yhdessä Ely -keskuksen kanssa. Keskusta-
alueella on vireillä kaksi kaavamuutosta ja toinen niistä on Satamanrinteen kaavamuutos. Alueen kaavaa
ollaan ajantasaistamassa ja kaavamuutos koskee koko Satama-aluetta mukaan lukien Sataman ylärinteestä
kunnan ostamaa maa-aluetta. Alueen asemakaavan muutoksen tavoitteena on luoda mahdollisuus korkea-
laatuiseen keskusta-asumiseen ja monipuolisen elinkeinoelämän yhdistämiselle. Toisena kaavahankkeena on
aloittanut Ala-Karkjärven rannalle sijoittuva Koskenpartaan asemakaavan laatiminen eli ns. Varikon alueen
kaavamuutos. Alustava suunnitelma kaavan valmistumiselle on syksy 2014.

Kuntana olemme olleet mukana valtakunnallisessa Hiilineutraali kunta-hankkeessa vuodesta 2008 alkaen.
Kunnanvaltuusto päätti kesällä 2013, että kuntamme jatkaa hankkeessa ja sitoutuu hankkeen asettamiin
kriteereihin kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi vuoden 2007 tasosta vähintään 15 prosentilla. Erityisesti
kaukolämpöhanke toteuttaminen tukee merkittävästi tätä tavoitetta.

Kuntia koskeva kuntarakennelaki on astunut voimaan 1.7.2013 ja kuntien selvitysvelvollisuus on alkanut
heti lain voimaan tultua. Selvitysten ja yhdistymisesitysten määräaika päättyy kuusi kuukautta sen jälkeen,
kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva laki on hyväksytty eduskunnassa. Määräaikaa
koskevan säännöksen voimaantulosta säädetään vielä erikseen, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjes-
tämistä koskevan lain eteneminen on tiedossa tarkemmin. Sote -järjestämislaki on tarkoitus tuoda edus-
kunnan käsiteltäväksi keväällä 2014. Kuhmoisten kunnanvaltuusto päätti 11.11.2013, että kunta tekee
kuntarakennelain edellyttämän selvityksen Kangasalan, Pälkäneen, Asikkalan ja Padasjoen kuntien sekä
Jämsän kaupungin kanssa.

Kuhmoisten kunnan strategia on vuosille 2009 – 2013. Kunnanhallitus on nimennyt työryhmän valmistele-
maan asiakirjaa, joka valmistuu kevään 2014 aikana. Vuonna 2013 kunnassa on ollut valmisteilla Maankäy-
tön periaateohjelma. Ohjelmaa on työstetty Katse Kuhmoisiin – hankkeella, jonka tarkoituksena oli selvittää
paikallinen näkemys kunnan kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta. Ohjelma valmistuu syk-
syn 2013 aikana. Käytännön toimenpiteen ohjelman osalta aloitetaan vuonna 2014.

Anne Heusala
kunnanjohtaja

VUODEN 2014 TALOUSARVIO

Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen kansantalouden taantuma on jatkunut edelleen ja talouskasvu on ollut odotettua heikompaa pääasiassa heikon vientikysynnän vuoksi. Yksi syy huonoon kehitykseen on ollut Euroopan velkakriisin jatkuminen ja sen seurausvaikutusten heijastuminen talouteemme. Toinen kehitykseen vaikuttanut tekijä on ollut investointitavaroihin ja elektroniikkaan painottunut teollisuustuotantomme, joka on joutunut ennennäkemättömään kriisiin. Teollisuuden arvonlisäys on vähentynyt huomattavasti erityisesti elektroniikkateollisuudessa. Toisaalta arvonlisäys on kasvanut useimmilla palvelualoilla muun muassa liike-elämän palveluissa, rahoitustoiminnassa ja liikenteessä.

Vuodelle 2014 tutkimuslaitokset ennustavat vaatimatonta talouskasvua ja lähes kaikki BKT-ennusteet ovat yhden ja kahden prosentin tuntumassa. Odotettu kasvu pohjautuu pitkälti kotimaisen kulutuksen ja vientikysynnän piristymiseen. Myös työmarkkinajärjestöjen syksyn 2013 neuvottelutulokset palkkaratkaisusta ja siihen liittyvät hallituksen tukitoimien odotetaan vaikuttavan kasvuedellytyksiin myönteisesti. Edessä on kuitenkin mitä todennäköisimmin pitkä hitaan kasvun aika, sillä suhdannetilanne ja rakenteelliset kasvun sekä julkisen talouden ongelmat ovat Suomessa erittäin syvät.

Julkisen sektorin sopeutustoimet heikentävät talouskasvua ja parhaimmillaankin rakenteelliset uudistukset tuovat hyötyjä vasta usean vuoden kuluttua. Kilpailtaessa kansainvälisillä markkinoilla tavaroiden ja palvelujen laadun ohella korostuu kustannustekijöiden merkitys, mikä edellyttää kustannustekijöiden hallintaa vielä usean vuoden ajan. Toisaalta hitaan kehitysvaiheen jälkeen uusi kasvupyräys voi piristää kasvuprosentteja nopeastikin.

Valtiovarainministeriö arvioi, että kuluttajahintaindeksi kohoaa vuonna 2013 vuositasolla keskimäärin noin 1,6 prosenttia ja vuonna 2014 noin 2,1 prosenttia. Välillisten verojen kiristysten arvioidaan nostavan inflaatiota molempina vuosina noin 0,6 prosenttiyksikköä. Inflaatio-odotukset ovat maltilliset Suomen ohella myös muissa parhaan luottoluokituksen maissa. Valtiovarainministeriö on arvioinut katsauksessaan palkansaajien yleisen ansiotasoindeksin kohoavan 2013 vuonna 2,1 %. Ansioiden nousu hidastuu, sillä työmarkkinajärjestöjen marraskuussa 2011 neuvotteleman raamisopimuksen toinen korotus on ensimmäistä korotusta pienempi. Mikäli työmarkkinajärjestöjen neuvottelema palkkaratkaisu sopeutuu vuosien 2014–2015 osalta, ansioiden nousu hidastuu yhä vuonna 2014 ja jää 1,5 prosentin tuntumaan.

Vaikeasta suhdannetilanteesta ja eurokriisistä huolimatta työllisyystilanne on pysynyt Suomessa pitkään varsin vakaana. Vuoden 2012 loppupuolella työllisyys alkoi kuitenkin heikentyä. Myös työttömyyden kasvu on kiihtynyt vuonna 2013 ja työttömyysasteen arvioidaan nousevan 8,3 prosenttiin. Työllisyyslukujen ennakoitaan vielä heikentyvän jonkin aikaa, mutta vähitellen käynnistyvän talouskasvun odotetaan tasaavan tilanteen. Työllisten määrän odotetaan kuitenkin jäävän aikaisempaa matalammalle tasolle. Työllisyyden kasvunäkymät lähivuosille ovat vaimeat.

Kuntien talous

Talouskasvun hidastuminen vaikuttaa veropohjien kehitykseen ja kuntatalouden verotulojen kertymiin. Ansiot kasvavat vuonna 2013 arviolta noin kaksi prosenttia, mutta koko talouden palkkasumman kasvu jää vain 1,4 prosenttiin. Myös yritysten tulosityksen odotetaan jäävän heikoksi. Kuntien verotulot kasvavat vuonna 2013 kuitenkin yli 5 prosentilla, mikä johtuu poikkeuksellisista yhteensä noin 400 milj. euron tälle vuodelle ajoittuvista kertaluonteisista tilitysjärjestelmän muutoksista.

Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti kohosi 2013 vuonna 0,14 prosenttiyksikköä 19,38 prosenttiin. Tilityksiä pienentävät jonkin verran myös kunnallisverotuksen vähennyksiin tehdyt muutokset. Perusvähennyksen ja työtulovähennyksen muutosten johdosta tuloista tehtävät kunnallisveron vähennykset kasvavat vuonna 2013 yhden prosentin. Valtion vuoden 2013 talousarvion mukaan kuntien tuloverotuksen veropohjien muutokset

vähentävät kunnallisveron tuottoa yhteensä (nettomääräisesti) noin 29 miljoonaa euroa. Menetykset kompensoidaan täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta valtionosuuksia lisäämällä.

Vuonna 2013 kunnallisveron tilitysten arvioidaan kasvavan kokonaisuudessaan keskimäärin 5,6 %. Mikäli maltillinen työmarkkinaratkaisu tulee voimaan vuonna 2014, ansiotulojen kasvuvauhti hidastuu nykyisestä ja jää useimpien tutkimuslaitosten arvioiden mukaan 1,5 prosentin tuntumaan. Osana hallituksen sopeutustoimia luovuttiin vuosien 2013–2014 ansiotuloverotuksen indeksitarkistuksista. Hallitus kuitenkin sitoutui ehdollisesti kuluvan vuoden työmarkkinaneuvotteluissa tekemään vuoden 2014 tuloveroperusteisiin 1,5 prosentin mukaisen asteikkotarkistuksen, kuitenkin niin että tarkistusta ei tehdä ylimpään 100 000 euron tuloluokkaan.

Kunnallisverotuksessa ansiotuloista tehtävien vähennyksien arvioidaan lisääntyvän vuonna 2014 noin 1,6 prosenttia. Kunnallisveroa tilitettäneen vuonna 2014 18,0 miljardia euroa. Vuodelle 2013 ajoittuvien kertaluonteisten erien vuoksi tilitykset kasvavat vuonna 2014 vain noin prosentin. Kunta-ryhmän osuutta yhteisöverosta korotettiin väliaikaisesti kymmenellä prosenttiyksiköllä vuosiksi 2009–2011. Hallitusohjelmassa päätettiin, että kuntien yhteisöveron jako-osuutta jatketaan 2012–2013 viidellä prosenttiyksiköllä korotettuna. Myös vuosien 2014–2015 jako-osuutta korotetaan yhä 5 prosenttiyksiköllä. Yhteisöverokanta laski vuonna 2012 puolellatoista prosenttiyksiköllä 24,5 prosenttiin. Tuoreimmassa kehysriihessä hallitus päätti yhteisöveron laskusta edelleen 20 prosenttiin vuoden 2014 alusta. Kevennykset on kompensoitu kunnille kuntaryhmän jako-osuutta korottamalla.

Heikko taloustilanne on kääntänyt yhteisöveron laskuun ja vuonna 2013 kuntien jako-osuus yhteisöveron tuotosta on 29,49 %. Vuonna 2014 sovellettava jako-osuus nousee vuoden 2013 luvusta, mutta täsmällinen jako-osuus on vielä päättämättä. Peruspalvelubudjetin ennuste kuntien osuudeksi yhteisöveron tuotosta vuonna 2014 on 35,17. Veroennustekehikossa kuntien jako-osuutena vuodelle 2014 on käytetty prosenttilukua 35,35.

Arvion mukaan kunnille tilitetään vuonna 2013 yhteisöveroa kokonaisuudessaan 1,3 miljardia euroa, mikä merkitsee noin 8 % kasvua vuoden 2012 kuntien tilityksiin. Vuonna 2014 yhteisöveron tilitykset kunnille kasvavat arviolta vajaat 5 prosenttia nousten 1,45 miljardin euron tuntumaan. Vuonna 2013 kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän noin 1,3 miljardia euroa. Vuonna 2014 tilitysten arvioidaan kasvavan peräti 9 prosentilla.

Kunta-alan nykyiset työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 28.2.2014 saakka. Vuoden 2014 osalta peruspalvelubudjetissa arvioidaan teknisesti, että kunta-alan ansiotasoindeksi nousee 2,1 prosenttia. Peruspalvelubudjetin arvioissa ei ole otettu huomioon sitä, että työmarkkinajärjestöt pääsivät 30.8.2013 neuvottelutulokseen työllisyys- ja kasvusopimuksesta. Mikäli neuvottelutulos hyväksytään kattavasti myös liittotasolla, uusi sopimuskausi ulottuu 1.3.2014–31.12.2015. Edellisen vuoden palkkaperintö ja työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaiset korotukset nostavat kuntien ansiotasoindeksiä vain noin prosentin verran eli ansioiden kasvu kunnissa hidastuu aikaisemmista vuosista selvästi. Kuntien ja kuntayhtymien palkkasumman kasvu vuonna 2014 jäänee ansiotason muutoksen tasolle.

Kuhmoisten kunnan taloudellinen lähtötilanne

Valtuuston hyväksymien vuoden 2013 talousarvioon tehtyjen muutosten jälkeen tilikauden tulos olisi 839 178 euroa alijäämäinen. Kunnan taseessa tilinpäätöksessä 2012 oli kumulatiivista ylijäämää 3,6 miljoonaa euroa. Kuhmoisten kunnan talous täytti vuoden 2012 tilinpäätöstietojen mukaan tasapainossa olevan talouden tunnusmerkit. Talousarvion 2014 osalta tilikauden tuloksen ennustetaan olevani alijäämäinen 985 350 euroa. Tulosennusteen toteutuminen merkitsee ylijäämän vähenemistä ja talouden liikkumavaran kapenemista.

Kuhmoisten kunnanvaltuusto päätti veronkorotuksista vuonna 2009. Talousarviota valmisteltaessa kunnan verotulojen kertymän talousarviovuonna 2014 ennustetaan kasvavan vuoden 2012 tilinpäätöksestä 4,2 %.

Valtionosuuksissa on tapahtunut merkittävää kasvua viime vuosina. Vuonna 2007 valtionosuudet olivat 5,9 miljoonaa euroa kun vuodelle 2014 ennuste on n. 9 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on alentunut viime vuosina merkittävästi ja pitkäaikainen lainakanta loppuvuonna on 1,3 miljoonaa euroa, josta vuonna 2013 nostettua 700 000 euroa. Lyhytaikaista lai-

naa on miljoona euroa. Kuntakonsernin osalta on todettava, että Kuhmoisten kunnan vuokra-kiinteistöjen pitkäaikainen lainakanta on edelleen huomattava yhteensä 3,2 miljoonaa euroa v:n 2012 tilinpäätöksessä.

Kuhmoisten kunnan kannalta suurimpia talouteen liittyviä kysymyksiä tulevaisuuden osalta ovat käyttötalouden menojen kasvu (4 %), hallitusohjelmassa mainitut valtionosuuksien leikkaukset sekä verotulojen kehitys.

Kunnan toiminnan painopistealueet

Kuhmoisten kunnan strategiassa määritellään kunnan visio seuraavasti:

"Kuhmoisissa on luontaista elinvoimaa, tekemistä ja laadukkaita palveluita ihmisille ja yhteisöille. Kuhmoisten tunnetusti luonnonkauniissa ympäristössä arki ja vapaa-aika sujuvat sekä yhteydet muualle toimivat".

Kuhmoisten kunnan strategian päämäärät ovat seuraavat: kunnan taloudellisen tilanteen kohentaminen ja vakauttaminen, asiakaslähtöisyys kunnan palveluissa ja päätöksenteossa, henkilöstön toimintaedellytysten turvaaminen ja palvelurakenteiden ja toimintatapojen uudistaminen.

Kuhmoisten strategiset päämäärät ovat seuraavat:

Talous	➤ Taloudellinen tilanne kohentuu luomalla todellisia edellytyksiä yrittäjyydelle, asumiselle ja sujuville yhteyksille sekä järjestämällä kunnan palvelut oikein mitoitettuina ja kustannustietoisesti.
Asiakas	➤ Kunta on kuntalaisia ja vapaa-ajan asukkaitaan varten, mikä näkyy osallistumis-mahdollisuuksissa, lähipalveluissa sekä sitoutumisessa ja asenteissa.
Henkilöstö	➤ Osaava riittävä ja asioihin panostava henkilöstö sekä motivoitunut luottamushenkilöstö luovat perustan kunnan toiminnalle.
Prosessit ja rakenteet	➤ Päällekkäisyyttä ja tehottomuutta tulee karsia alueellisesti tarkasteltuna. ➤ Voimavarat tulee keskittää arvon luontiin kuntalaisten verorahoille. ➤ Tuotantotoiminnan ohjaus on sujuvaa ja tasokkaan omistajaohjauksen mukaista.

Asuminen

Kunnassamme käynnistettiin Koti Kuhmoisiin kampanja vuoden 2013 alkupuoliskolla. Kampanja käynnistettiin yhteistyössä kunnan, Kuhmoisten Osuuspankin, Kuhmoisten yrittäjien ja Kuhmoisten Sanomien kanssa. Kampanjan tavoitteena on tukea tonttimarkkinoinnilla uusien asukkaiden muuttamista kuntaan ja kannustaa heitä löytämään Kuhmoinen viihtyisänä hyvien palveluiden kuntana. Kuhmoinen sijaitsee Lahden, Tampereen ja Jyväskylän keskipisteessä ja kunnan hyvä sijainti antaa mahdollisuuden pendelöinnille. Kunnan kaksi uutta kaavoitushanketta tuo uutta ja houkuttelevaa tonttitarjontaa omakotitalo-, rivitalo ja kerrostalorakentamiseen.

Elinkeino- ja työllisyysstrategia

Kuhmoisten kunnan elinkeino- ja työllisyysstrategia vahvistettiin vuodenvaihteessa 2012. Strategia on kunnan tahdonilmaus kunnan elinkeinojen ja työllisyyden kehittämiseksi, jossa näkyy tahto avoimeen ja aktiiviseen vuoropuheluun ja muutosvalmiuteen, ja -halukkuuteen. Työn tekemiseen osallistui kunnan asukkaat, viranhaltijat ja kunnanhallituksen valitsema strategia-työryhmä joka koostui alueen yrittäjistä, poliittisista päättäjistä ja kunnan viranhaltijoista. Strategia on kehittämisasiamiehen työkalu kunnan elinvoimaisuuden kehittämiseen. Strategian tavoitteet on linjattu kymmeneen painopistealueeseen. Painopistealueita ovat:

- Myönteinen asenne yrittäjyyteen
- Aktiivinen yhdessä toimiminen
- Tehokkaat kuntapalvelut
- Houkuttelevat yritystontit ja -kiinteistöt
- Toimiva infrastruktuuri
- Yrittäjyyden edistäminen
- Matkailun ja elämyspalveluiden lisääminen
- Asuntotuotannon lisääminen
- Elävät kylät
- Viihtyvät vapaa-ajanasukkaat

Kunnan infrahankkeet

Talousarviossa 2014 kunta panostaa edelleen infran kehittämiseen. Vuonna 2013 aloitettiin kaukolämpöverkko- ja Laajakaista kaikille –hankkeiden toteutus. Kaukolämpöverkko valmistuu vuoden 2014 aikana. Laajakaista kaikille – hankkeen osalta rahoituksen varmistaminen ratkaisee hankkeen lopullisen toteutuksen. Molemmat hankkeet toteutuessaan edistävät merkittävästi kunnan elinvoimaa sekä Hiilineutraali kunta -hanketta.

Uutena investointihankkeena aloittaa kunnan keskustan läpi menevän Toritien kunnostaminen yhdessä Ely -keskuksen kanssa. Lisäksi keskusta-alueella on vireillä kaksi kaavamuutosta ja toinen niistä on Satamanrinteen kaavamuutos. Toisena kaavahankkeena on aloittanut Ala-Karkjärven rannalle sijoittuva Koskenpartaan asemakaavan laatiminen eli ns. Varikon alueen kaavamuutos. Alustava suunnitelma kaavan valmistumiselle on syksy 2014.

Kunnan väestökehitys, työllisyys ja elinkeinorakenne

Kuhmoisten väestömäärä väheni vuoden 2012 aikana 67 hengellä. Väestömuutoksen lisäksi kunnan haasteina on mm. väestön ikääntyminen, syntyvyyden lasku ja työvoiman riittävyys tulevaisuudessa. Väestön vanhenemisesta johtuen kunnan huoltosuhde on muuttumassa raskaammaksi. Ennusteen mukaan vuonna 2015 kunnan asukkaista yli puolet on yli 60 -vuotiaita. Väestöennusteiden mukaan väkiluku jatkaisi laskuaan ja ennusteen mukaan vuoteen 2025 mennessä väkiluku laskisi noin 15 prosenttia vuoden 2005 lukuarvosta. Kuhmoisten kunnan väkiluku 31.12.2012 oli 2 438 asukasta.

Väestötietojärjestelmän 31.8.2013 tietojen mukaan Kuhmoisten kunnan asukkaita oli 2 430, joista miehiä 1 201 ja naisia 1 229. Perheiden lukumäärä 31.12.2012 oli 647. Vuoden 2013 osalta ennustettavissa on, että väestömäärän lasku hidastuu.

Kuhmoisten kunnan väestöennuste vuosille 2005 – 2025

	2005	2010	2015	2020	2025
Kuhmoinen	2 805	2 597	2 495	2 432	2 387

Kuhmoisten kunnan ikäryhmittäinen väestöennuste vuosille 2005 - 2025

	2005	2010	2015	2020	2025
Ikäluokat yhteensä	2805	2597	2495	2432	2387
0 – 6	142	90	88	89	88
7 – 16	230	202	177	142	141
17 – 19	84	59	42	53	39
20 – 64	1482	1380	1213	1101	1026
65 – 74	408	431	530	586	530
75 – 84	364	306	291	324	415
85 -	95	129	154	137	148

Kunnan ikäryhmittäisen väestöennusteen mukaan työikäisten määrä (17- 64-vuotiaat) laskee huomattavasti. Ikäihmisten määrä eli yli 75-vuotiaitten osuus väestöstä ennusteen mukaan kasvaa vuoteen 2025 mennessä merkittävästi verrattuna vuoteen 2005.

Kuhmoisissa oli työttöminä työnhakijoina vuoden 2012 lopussa 137 henkilöä eli 13,7 % työvoimasta, huhtikuun 2013 lopussa työttömiä oli peräti 160 (16,6 %), mutta kesäkuun 2013 lopussa määrä oli laskenut 135 henkilöön, mikä on 14,0 % työvoimasta. Viime vuoden aikana työvoiman määrä pysytteli n.1 000 henkilössä. Vuoden 2013 alkuvuoden aikana työvoiman kokonaismäärä on laskenut edellisvuodesta, ollen kesäkuun lopussa 966 henkilöä. Tämä vaikuttaa oleellisesti työttömyysprosentin tämän hetkiseen suuruuteen.

Vuoden 2013 aikana muutoksia työllisyystilanteessa ovat olleet paikkakunnalla toimineen suuren yrityksen Kuhmoisten toimipisteen lakkauttaminen ja työvoiman kokonaismäärän lasku. Kuitenkin miesten työttömyys on vähentynyt ja edellisen vuoden tapaan ns. Kelan sakkomak-sulistalla olevien henkilöiden määrä on jatkanut hidasta laskuaan. Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden piirissä oli kesäkuun lopussa 56 henkilöä ja 30.9.2013 toimenpiteissä oli 57 henkilöä.

Kuhmoisten elinkeinoelämässä suurimmat alat ovat liikevaihdolla mitattuna kauppa, teollisuus ja rakentaminen. Seuraavina tulevat kuljetus ja varastointi, hallinto- ja tukipalvelut. Vastaavasti maa- ja metsätalous löytyy vasta sijalta kuusi, mutta on silti edelleen merkittävä työllistäjä. Majoitus- ja ravitsemistoiminta löytyy sijalta seitsemän.

Kuhmoisten kunnan elinkeinoelämän rakennemuutos on hidastunut. Uusia yrityksiä perustetaan noin yhden yrityksen kuukausitahdilla ja merkkejä elinkeinoelämän noususta on olemassa. Huomioitavaa kunnan kokoon nähden on erikoispalveluiden ja – liikkeiden lukumäärä. Kunnan väestön ikääntyminen tuo uutta yrittäjyyttä hoiva-alalle.

Kunnassa oli 31.12.2010 673 työpaikkaa. Työssäkäyvien kuntalaisten osuus 18 -74 – vuotiaista oli 31.12.2011 47,6 %. Kunnassa asuvien työssäkäyvien lukumäärä 31.12.2011 oli 827 ja omassa kunnassa työssäkäyvien osuus työssäkäyvistä 31.12.2010 oli 66,4 %. Yritysten toimipaikkojen lukumäärä 2011 oli 240 kappaletta

Kuntia koskeva uusi lainsäädäntö ja muutokset

Elinkeinotoimi

Uusi EU- ohjelmakausi on alkamassa vuosille 2014- 2020. Vuonna 2014 alkavalla uudella ohjelmakaudella muun muassa ilmastonmuutos, ympäristön tila, uudet teknologiat ja yhteiskunnalliset muutokset luovat uusia mahdollisuuksia alueemme kehittämiseksi. Päättävän ohjelmakauden kokemukset ovat olleet pohjana tulevan kauden suunnittelulle. Paikallinen toimintaryhmä Vesuri ry on valmistellut Leader -ryhmähakemuksen ja strategialuonnoksen maa- ja metsätalousministeriölle. Uuden ohjelmakauden paikalliset painopistealueet ovat Elinkeinot ja yrittäjyys 50 %, asuminen ja ympäristö 25 %, Yhteisöllisyys ja paikallisuus 25 %. Vesuri-ryhmä ry on hakenut toiminta-alueellensa (Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Multia ja Petäjävesi) rahoitusta 6,6 miljoonaa euroa. Ohjelmakaudella 2007- 2013 Vesuri-ryhmän kautta rahoitettiin erilaisia hankkeita kuntamme alueelle yli 500 000 eurolla. Hankkeista 65 % on suuntautunut elinkeinotoimintaan ja yleishyödylliseen toimintaan 35 %.

Tekninen toimi

Ympäristönsuojelulakia ollaan uudistamassa. Laki tulee voimaan vuoden 2014 aikana.

Sivistystoimi

Koulujen työrauhaa koskevien lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2014 ja oppilas- ja opiskelijahuoltolain elokuun alusta 2014. Niiden seurauksena kunnan velvoitteet kouluterveydenhoidon järjestämisen sekä psykologi- ja kuraattoripalvelujen osalta lisääntyvät.

Kuntauudistus

Kuntauudistus on kokonaisuus, johon kuuluvat: kuntarakennemuutos, kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistus, kuntalain kokonaisuudistus, sote-uudistus, kuntien tehtävien arviointi ja kaupunkiseudut ja metropoliratkaisu.

Kuntarakennelaki tuli voimaan heinäkuussa 2013. Kuntien yhdistymisten selvitysvelvollisuus alkoi heti lain voimaan tultua. Laissa säädettyjä selvityspäätteitä on kolme: 1) palveluiden edellyttämä väestöpohja, 2) työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne ja 3) kunnan taloudellinen tilanne. Lisäksi Helsingin metropolialueella sovelletaan työpaikkaomavaraisuutta, työssäkäyntiä ja yhdyskuntarakennetta koskevan perusteen sijasta metropolialueperustetta.

Kuntien tulee ilmoittaa ministeriölle 30.11.2013 mennessä, minkä kunnan tai kuntien kanssa ne selvittävät kuntien yhdistymistä. Valtioneuvosto arvioi tämän perusteella uudistuksen etenemistä vuoden 2013 lopussa. Tavoitteena on, että uudet kunnat ovat toiminnassa 2015–2017. Kuntarakennelain mukaan Kuhmoisten kunnan tulee selvittää yhdistymistä kunnan tai kuntien kanssa, koska emme täytä palveluiden edellyttämää väestöpohjavaatimusta.

Valtionosuusjärjestelmän tarkoituksena on taata kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen järjestäminen ja rahoitus koko maassa. Uudistuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa ja selkeyttää järjestelmää sekä parantaa sen kannustavuutta. Yksinkertaistaminen tehdään vähentämällä merkittävästi nykyisiä laskenta kriteerejä ja poistamalla niiden päällekkäisyyksiä. Kustannustenjaon tarkistuskäytäntö säilytetään osana järjestelmää. Tavoitteena on siirtää kustannustenjaon tarkistuksessa nykyistä tiheämpään tarkistusajanjaksoon. Uusi järjestelmä otetaan käyttöön 2015. Kuntien välisten muutosten lieventämiseksi varaudutaan siirtymäaikaan.

Kuntalaki on kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Uudistuksella pyritään muun muassa ottamaan laissa huomioon kuntien muuttunut toimintaympäristö, kuten kunnan muuttunut asema palvelujen järjestäjänä ja tuottajana sekä tietoteknologian kehitys. Kuntalain valmistelussa kiinnitetään erityisesti huomiota kunnalliselle itsehallinnolle ja demokratialle perustuslaissa asetettujen vaatimusten toteutumiseen sekä perusoikeuksien turvaamiseen. Tavoitteena on, että uusi kuntalaki tulee voimaan vuoden 2015 alussa.

Sote-uudistuksen tavoitteena on taata kaikille ihmisille yhdenvertaiset sosiaali- ja terveystalvet sekä huolehtia terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Uudistuksen toteuttamiseksi säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskeva laki (nk. järjestämislaki). Järjestämislain valmisteluryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus tästä 31.12.2013 mennessä. Sote-uudistuksessa palvelujen järjestämisvastuu koostaan kattavasti sosiaali- ja terveydenhuoltoalueille (sote) ja osin perustason alueille. Sotealueella ja perustason alueella on aina vastuukunta, joka vastaa palvelujen järjestämisestä alueen kunnille. Sote-alueella kunnat voivat myös sopia tietyillä erityisperusteilla kuntayhtymämallin käyttöönnotosta. Kuntien muodostamat sote-alueet vastaisivat kaikista kuntien lakisääteistä sosiaali- ja terveyden huollon tehtävistä (ns. laaja perus- ja erityistaso). Sote-alueiden ja perustason alueiden toimintaa koordinoisi jatkossa viisi sosiaali- ja terveydenhuollon erityisvastuualuetta (sote-erva).

Valtiovarainministeriön marraskuussa 2011 asettama kuntien tehtävien arviointityöryhmä on laatinut kuntien tehtäväkartoituksen. Sen mukaan kunnilla on 535 lakisääteistä tehtävää ja lähes tuhat velvoitetta, joiden mukaisesti kuntien tulee hoitaa tehtävät. Tehtävien määrä on kasvanut voimakkaasti 1970-luvulta lähtien ja kasvu on jatkunut 2000-luvulla. Lisäksi työryhmä on valmistellut keinoja kunnille säädettävien uusien tehtävien kustannusten ja vaikutusten arvioinnin kehittämiseksi. Kuntien tehtävien arviointityöryhmän työ on osa kuntauudistusta. Kuntauudistuksen etenemisen myötä työryhmä tulee arvioimaan kuntauudistuksella luotujen uusien kuntien tehtäviä. Työryhmän toimikausi päättyy 30.5.2014.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Lakiin on lisätty säännökset kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla varmistetaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää ja työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Sisäinen valvonta on erotettava ulkoisesta valvonnasta, josta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat.

Lainmuutoksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan operatiivinen vastuu on kunnanhallituksella ja kunnanjohtajalla (tai pormestarilla). Valtuuston lakisääteisenä tehtävänä on päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista (13 §) ja hallintosääntöön tulee ottaa tarpeelliset määräykset lähinnä asiaa koskevasta toimivallasta ja tehtävien jaosta (50 §). Tavoitteeseen tehostaa tilinpäätöksen informaatiotehtävää liittyy säännös, jonka mukaan toimintakertomukseen tulee sisällyttää arvio myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä keskeisistä johtopäätöksistä (69 §).

Myös tilintarkastajien tehtäviä koskevaan säännökseen (73 §) on tehty riskienhallintajärjestelmän arviointia koskeva täsmennys. Olennaista on, että kaikilla kunnilla on toimintaansa nähdessä riittävät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan mekanismit. Riskienhallinnassa tulee keskittyä olennaisiin riskeihin laaja-alaisesti ottaen huomioon mm. toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit ja omaisuusriskit. Riskienhallinnassa ei siten tule keskittyä vain taloudenhoitoon ja siihen liittyviin riskeihin. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat säännökset tulevat voimaan vuoden 2014 alusta. Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä tulee sisällyttää ensimmäisen kerran vasta tilikaudelta 2014 laadittavaan toimintakertomukseen.

Muutokset ja kehittämistarpeet kunnan toiminnassa

Yleishallinto

Yleishallinnon osalta merkittävin kehittämishanke talousarviovuonna 2014 on sähköisen asianhallintajärjestelmän kehittäminen. Järjestelmä on otettu käyttöön tammikuussa 2013 ja järjestelmän eri osioiden käyttöönotto jatkuu myös talousarviovuonna 2014. Erityisesti sähköisen tiedonohjaussuunnitelman luominen ja käyttöönotto vaatii erityistä työpanosta.

Vuonna 2014 työllisyydenhoitoa pyritään edistämään luomalla mm. työllisyyttä edistäviä paikallisia hankkeita. Myös Kuhmoisten kunnan toimintakeskuksen työllistävää roolia syvennetään kuntouttavan työtoiminnan osalta. Vuonna 2012 toteutettiin laaja henkilöstön työhyvinvointikysely. Työhyvinvointikysely on tarkoitus toteuttaa pienimuotoisempaan kyselyyn vuonna 2014.

Sosiaali- ja terveystoimi

Jämsän kaupunki on tuottanut Kuhmoisten kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut vuodesta 2009 lähtien. Vuonna 2014 toiminnan painopisteenä on uusien tehostetun palveluasumisen asiakaspaikkojen käyttöönotto. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on tuottanut erikoissairaanhoidon palvelut Kuhmoisten kunnalle vuoden 2013 alusta lukien. Käytännössä perustason erikoissairaanhoidon palvelut tuotetaan Jokilaakson sairaalassa Jämsässä ja vaativan tason erikoissairaanhoidon palvelut Tampereen yliopistollisessa sairaalassa.

Uudistettu terveydenhuoltolaki astui voimaan 1.5.2011. Lain eri osiot ovat tulleet voimaan vaiheittain. Laajennettu kiireettömän hoitopaikan valinta tulee voimaan 1.1.2014, jolloin valinnanvapaus laajenee koskemaan koko maan terveyskeskuksia ja kaikkia erikoissairaanhoidon yksiköitä. Henkilö voi 1.1.2014 alkaen valita perusterveydenhuollostaan vastaavan terveyskeskuksen ja terveyskeskuksen terveysaseman mistä tahansa Manner-Suomesta. Valinnasta on tehtävä kirjallinen ilmoitus sekä hoitovastuussa olevan kunnan että valitun kunnan terveyskeskukselle. Hoitovastuu siirtyy valitun kunnan terveyskeskukselle viimeistään kolmen viikon kuluttua ilmoituksen saapumisesta. Henkilön valinta voi kohdistua samanaikaisesti vain yhteen terveyskeskukseen ja terveysasemaan. Uuden valinnan voi tehdä aikaisintaan vuoden kuluttua edellisestä valinnasta.

Vanhuspalvelulaki astui voimaan 1.7.2013. Useat lain velvoitteet astuvat kuitenkin voimaan 1.1.2014. Huomiota kiinnitetään erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin. Laki edellyttää kunnilta mm. valtuustokausittain laadittavaa suunnitelmaa ikääntyneen väestön tukemiseksi. Kuntien on myös arvioitava vuosittain vanhuspalvelujen laatua ja riittävyyttä. Laki edellyttää myös, että kuntien vanhusneuvostot otetaan mukaan ikääntyvää väestöä koskevaan suunnitteluun sekä palvelujen riittävyyden ja laadun arviointiin.

Sivistystoimi

Elinvoimainen kunta varmistaa koulutus- ja kulttuuripalvelut kuntalaisille. Sivistystoimessa panostetaan lähivuosina strategisen johtamisen edistämiseen. Yhtenäiskoulun toimintakulttuuria parannetaan OSAAVA -ohjelman avustuksella, ja koululle luodaan johtoryhmä- ja tiimityöskentelyn toimintamalli. Varhaiskasvatuksessa kehitetään kasvatuskumppanuutta eli vanhempien ja henkilöstön yhteistä sitoutumista lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimisen tukemisessa.

Kirjastomme liittyi 1.10.2013 Keskipisteessä asiakas -hankkeen myötä maakunnalliseen kirjastoverkkoon, Keski-kirjastoihin. Yhdellä kirjastokortilla on lainattavissa 2,3 miljoonaa nimekettä. Hankkeella luodaan alueen kirjastoille yhteiset toimintaperiaatteet ja -tavat sekä tarkistetaan seudullisen yhteistyön rajaukset. Kulttuuritoimessa nostetaan kunnan kulttuuripääoman näkyvyyttä, erityisesti Riihigallerian kesänäyttelyllä ja yhteistyöllä paikallisten kulttuuriyhdistysten kanssa. Lisäksi perustetaan toimikunta Kuhmoisten historian kolmatta osaa varten.

Ruokapalvelutuotannossa huomioidaan lähiruokaa entistä enemmän. Vapaa-aikatoimessa lasten, nuorten ja ikäihmisten elämänlaatua kohentavan Puuhapuiston osalta saavutetaan rakentamisvaihe.

Tekninen toimi

Teknisessä toimessa merkittäviä kunnan infraa parantavia kehittämishankkeita ovat kaukolämpöhankkeen loppuun vienti sekä panostaminen kunnan kaavateihin. Valmisteilla on vedenottamoiden toimintojen varmistaminen. Kunnan omistuksessa olevien kiinteistöjen kunto ja energianhuolto vaativat edelleen käytännön toimenpiteitä. Kuhmoisten kunta jatkaa valtakunnallisessa Hiilineutraali kunta -hankkeessa yhdessä muiden kuntien kanssa. Teknisen toimen organisaatiota vahvistetaan talousarviovuonna 2014 kaukolämpöprojektiin liittyen. Teknisen toimen organisaatiota tulee kehittää edelleen talousarviovuonna.

Konsernin toiminnan ohjaus päivitys

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuhmoisten kunnan tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt ovat vuonna 2014 seuraavat:

Tytäryhteisöt:

Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöt Oy (omistusosuus 100 %)

Kuhmoisten Päijälänkoti As Oy (omistusosuus 100 %)

Kuntayhtymät:

Keski-Suomen liitto (0,90 %)

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä (1,27 %)

Päijät-Hämeen koulutuskonserni (0,19 %)

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ky

Osakkuusyhteisöt:

Kiinteistö Oy Hokkalanperä (35 %)

Asunto Oy Peltohokkala (25,6 %)

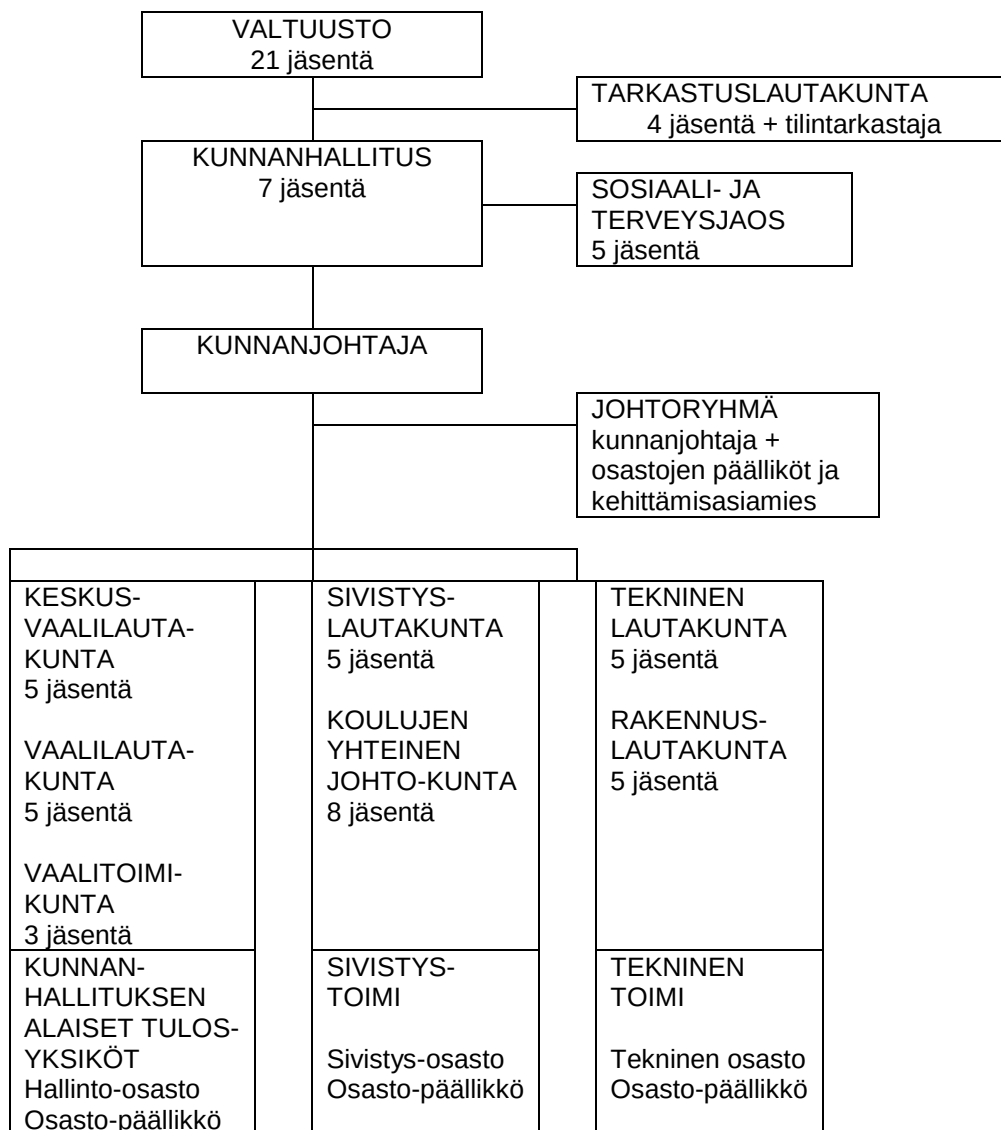
Kiinteistö Oy Pohjoisportti (35,5 %)

Kuhmoisten kunnan hyväksyttyä konserniohjetta tulee noudattaa konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä taikka säännöistä muuta johdu.

Kuhmoisten kunnan omistaman Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöt Oy:n tärkeimpiä tehtäviä on kohtuuhintaisten ja hyväkuntoisten vuokra-asuntojen tarjoaminen Kuhmoisten kunnan alueen asukkaille. Asuntojen käyttöaste on ollut kohtuullinen n. 90 %. Yhtiössä on aloitettu kiinteistöjen ja huoneistojen suunnitelmalliset korjaukset sekä päätetty energiaa säästävien toimenpiteiden jatkamista. Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöjen talousarvio ja toiminnan tavoitteet on liitteenä 2.

Kunnan organisaatio

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka valitaan kunnallisvaaleissa vaalivuotta seuraaviksi neljäksi kalenterivuodeksi.

Sosiaali- ja terveyslautakunta/sosiaali- ja terveyspalvelut

Kuhmoisten kunta muodostaa yhdessä Jämsän kaupungin kanssa yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Jämsän kaupunki järjestää Kuhmoisten kunnalle sosiaali- ja terveyspalvelut myös vuonna 2014. Sopimusosapuolten yhteinen toimielin on Jämsän sosiaali- ja terveyslautakunta, johon Kuhmoisten kunta nimeää kaksi jäsentä. Lisäksi sopijakunnat nimeävät hallituksistaan yhden edustajan sosiaali- ja terveyslautakuntaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii Jämsän kaupungin organisaatiossa ja lautakunnan toimikausi noudattaa valtuustokausia. Lautakunnan tehtävistä ja asioiden esittelystä lautakunnassa määrätään Jämsän kaupungin hallintosäännössä.

Kunnanhallituksen alaisena jaoksena on toiminut vuoden 2009 alusta lukien perusturvajaos, jonka nimi muutettiin vuonna 2013 sosiaali- ja terveysjaokseksi. Sen tehtävänä on toimia valmistelijana niissä sosiaali- ja terveystoimen alaan liittyvissä asioissa, jotka tulevat kunnanhallituksen käsittelyyn.

TULOSLASKELMAOSA

TULOSLASKELMA (ulkoinen)	TP 2012	TA +muutos 2013	TA 2014	TS 1000 € 2015	TS 1000 € 2016
Toimintatulot					
Myyntitulot	1 247 063	1 660 100	2 023 700	1 796	1 791
Maksutulot	109 724	86 650	89 050	91	91
Tuet ja avustukset	283 309	262 050	233 000	235	235
Vuokratulot	646 038	633 400	630 810	631	631
Muut toimintatulot	86 762	126 870	98 100	97	98
Toimintatulot yhteensä	2 372 896	2 769 070	3 074 660	2 850	2 846
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-4 517 629	-4 941 700	-4 914 650	-4 916	-4 944
Palvelujen ostot	-11 244 709	-12 104 390	-12 588 400	-12 342	-12 345
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 207 451	-1 310 500	-1 591 740	-1 638	-1 641
Avustukset	-255 486	-359 670	-369 200	-370	-370
Vuokramenot	-76 309	-116 000	-132 300	-97	-97
Muut toimintamenot	-49 304	-49 090	-37 350	-37	-37
Toimintamenot yhteensä	-17 350 888	-18 881 350	-19 633 640	-19 400	-19 434
Toimintakate	-14 977 991	-16 112 280	-16 558 980	-16 550	-16 588
Verotulot	7 389 819	7 560 000	7 700 000	7 726	7 720
Valtionosuudet	8 739 601	8 998 650	9 029 630	9 000	9 000
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	61 864	50 000	58 970	60	60
Muut rahoitustulot	78 460	47 000	40 200	40	40
Korkomenot	-25 724	-25 000	-25 000	-30	-30
Muut rahoitusmenot	-38 098	-25 200	-32 200	-32	-32
Rahoitustulot ja -menot netto	76 502	46 800	41 970	38	38
Vuosikate	1 227 931	493 170	212 620	214	170
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-830 872	-1 257 610	-1 197 970	-1 166	-1 169
Arvonalentumiset	0	-74 738	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	397 059	-839 178	-985 350	-952	-999
Tunnusluvut					
Toimintatulot/Toimintamenot, %	13,7	14,7	15,7	14,7	14,6
Vuosikate/Poistot, %	147,8	37,0	18	18	15
Vuosikate, €/asukas	504	202	87	88	70
Asukasmäärä vuoden lopussa	2438	2438	2430	2430	2430

Tunnuslukujen selitykset:

$$\text{toimintatuotot / toimintakulut} = 100 \times \text{toimintatuotot / toimintakulut}$$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa taas, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verotuloina ja valtionosuuksina.

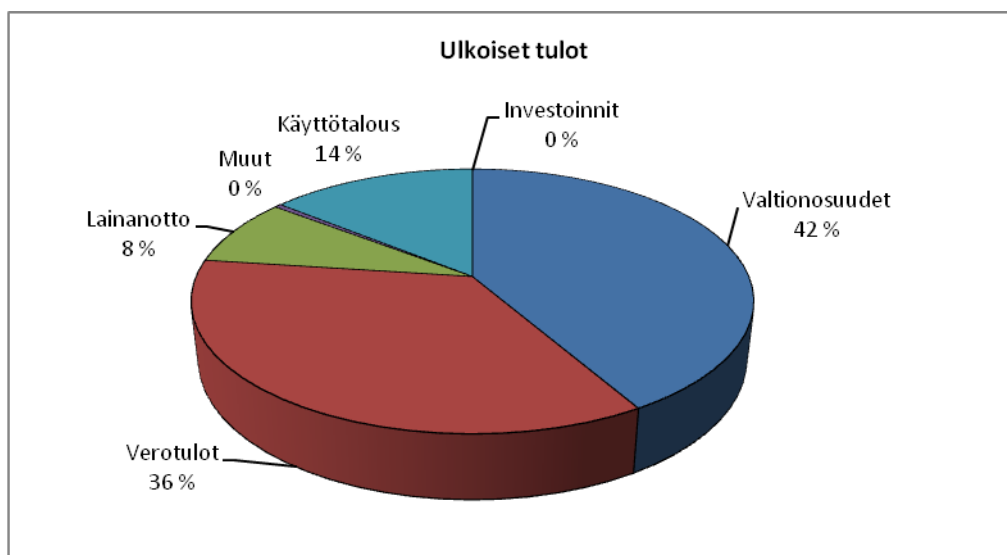
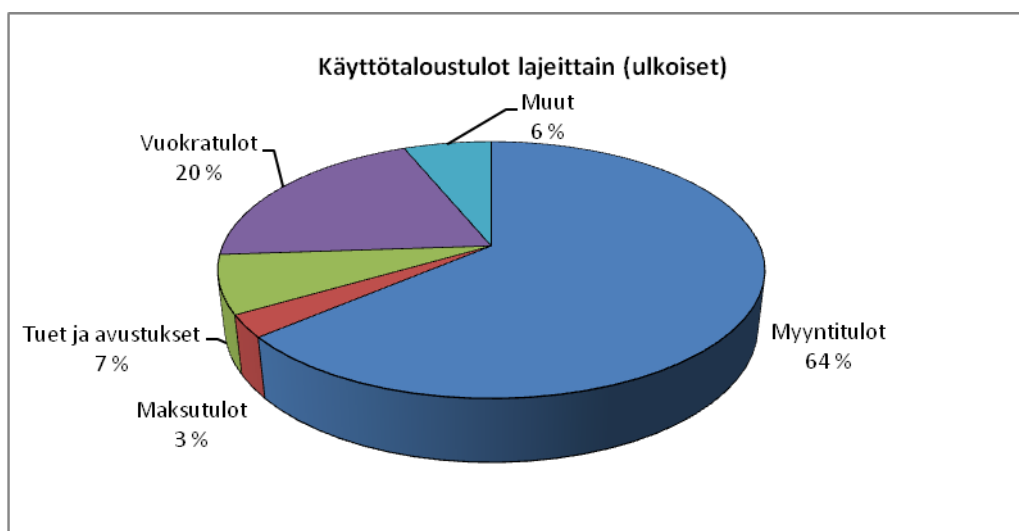
$$\text{vuosikate / poistot} = 100 \times \text{vuosikate/poistot}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Toimintatulot

Kuhmoisten kunnan talousarviossa on vuodelle 2014 arvioitu toimintatuloja kertyväksi noin 3,1 milj. euroa. Kasvua vuoteen 2013 on noin 11 %.

Myyntitulojen kasvu on 21,9 %. Uutena toimintana alkaa kaukolämmön myynti verkostoon liittyneille kiinteistöille.

Toimintamenot

Toimintamenoja talousarviossa on yhteensä 19,6 milj. euroa. Lisäystä vuoden 2013 muutettuun talousarvioon verrattuna on 4,0 %.

Kunta-alan palkkaratkaisu on tehty vuosille 2014 - 2015. Talousarvioraamia laadittaessa henkilöstömenojen kasvuksi oli arvioitu keskimäärin 1,0 % vuodelle 2014. Henkilöstömenoja talousarvioehdotuksessa on 4,9 milj. euroa. Vähennystä vuoden 2013 muutettuun talousarvioon on 0,5 %. Ilman eläkemenoperusteisia maksuja ja työllisyyden hoidon henkilöstömenoja kasvu on 0,33. Eläkemenoperusteinen maksu ja varhemaksu on talousarviossa 490 000 euroa. Työttömien työllistämiseen on varattu henkilöstökuluihin 250 160 €, joka on suurin piirtein sama taso kuin vuoden 2013 alkuperäisessä talousarviossa. Tuloina on vastaavasti arvioitu saatavan tukea työllistämiseen 100 000 euroa, joten nettovaikutukseksi jää 150 160 €.

Henkilöstömenoihin sisältyvät sosiaalivakuutusmaksut on laskettu seuraavin prosentein:

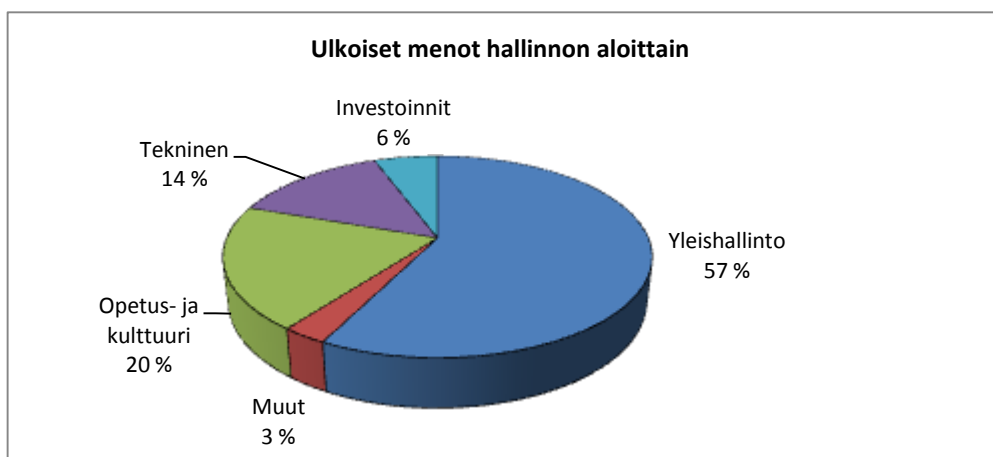
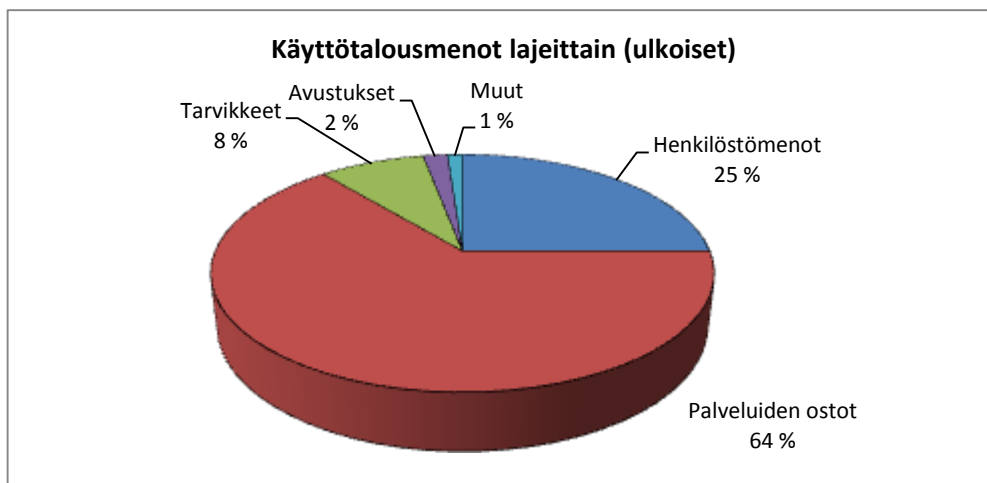
- sairausvakuutusmaksu	2,03 %
- KuEL, palkkaperusteinen	16,55 %
- KuEL, eläkemenoperusteinen (arvio)	6,00 %
- työttömyysvakuutusmaksu	2,00 %
- tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksu	1,00 %
- VEL:iin kuuluvat opettajat	21,87 %

Toimintamenoihin sisältyy 12,6 milj. euron suuruinen määrärahavaraus palvelujen ostoihin. Määräraha on 4,0 % suurempi kuin vuoden 2013 muutetussa talousarviossa. Jämsän kaupungilta ostettavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut maksavat vuonna 2014 yhteensä 10,3 milj. euroa ja sen kasvuprosentiksi muodostuu 5,14 %.

Aineita ja tarvikkeita (elintarvikkeet, polttoaineet, sähkö, toimisto- ja koulutarvikkeet, hoitotarvikkeet yms.) varten on talousarviossa noin 1,6 milj. euron suuruinen määrärahavaraus. Määräraha on n. 21,5 % suurempi kuin vuoden 2013 muutetussa talousarviossa. Kasvun aiheuttaa uutena toimintana alkava Kaukolämmön hankinta. Kunta ostaa kaukolämmön tuottajalta ja välittää sen omistamansa kaukolämpöverkoston kautta liittyjille.

Avustuksissa on noin 0,4 milj. euron suuruinen määräraha, joka on 2,6 % suurempi kuin vuoden 2013 talousarviossa. Määräraha käytetään mm. lasten kotihoidontukiin, yksityistieavustuksiin ja yhteisöavustuksiin. Kunnanhallituksen avustuskohtaan on varattu 70 000 euron määräraha, joka on 15 000 euroa pienempi kuin vuonna 2013. Lisäksi yhdistysten työllistämistoimintaan on varattu 20 000 euron määräraha.

Vuokramenoiksi on arvioitu 0,1 milj. euroa, jossa on nousua 14 %. Nousun aiheuttaa vuokralla oleva kaukolämpölaitos. Muita toimintakuluja talousarvioon on varattu noin 0,04 milj. euroa.

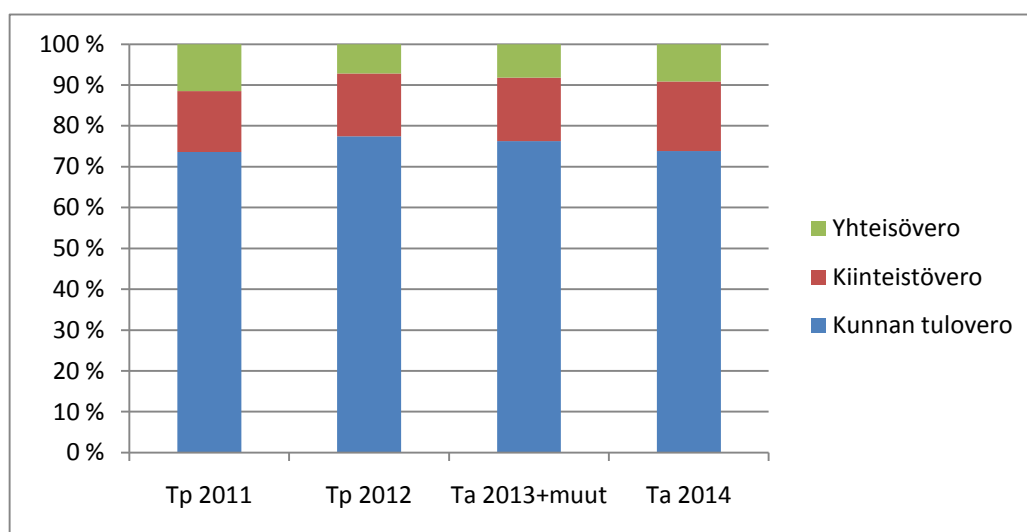
Verotulot

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 11.11.2013 vahvistaa vuoden 2014 tuloveroprosentiksi 19,75. Kiinteistöveroprosentit valtuusto päätti vahvistaa seuraavasti:

- yleinen kiinteistöveroprosentti	1,00
- pääasiassa vakinaiseen asumiseen käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentti	0,50
- pääasiassa muuhun kuin vakinaiseen asumiseen käytettävien asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	1,10
- yleishyödyllisten yhteisöjen omistamien rakennusten ja maapohjan kiinteistöveroprosentti	0,00

Kunnan verotulojen kertymä vuosilta 2011 - 2012 ja ennusteet 2013 - 2014

	TP 2011	TP 2012	TA 2013 +muutos	TA 2014
Kunnan tulovero	5 452 690	5 722 669	5 763 000	5 685 000
Kiinteistövero	1 106 116	1 135 951	1 177 000	1 310 000
Yhteisövero	854 480	531 199	620 000	705 000
Yhteensä	7 413 286	7 389 819	7 560 000	7 700 000

Valtionosuudet vuodelle 2014

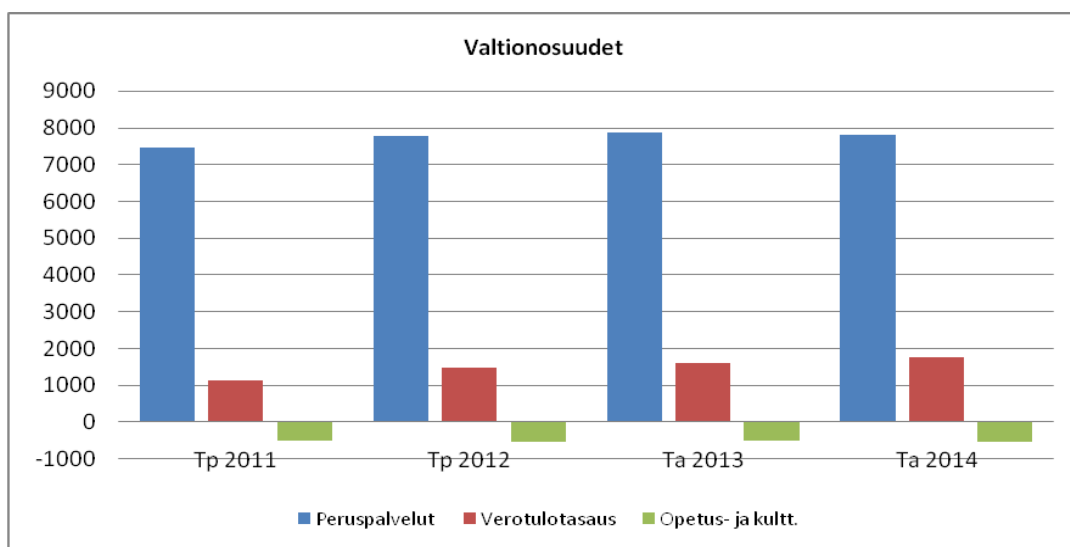
Kuntien valtionosuusjärjestelmä on uudistunut vuoden 2010 alusta. Ns. yhden putken valtionosuuksiin on yhdistetty sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen, kirjastojen ja kuntien kulttuuritoimen valtionosuudet sekä entinen yleinen valtionosuus. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus käsitellään järjestelmässä yhtenä eränä.

Laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään kuuluvat seuraavat osat:

- yleisen osan määräytymisperusteet
- sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset
- esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen ja laskennalliset kustannukset
- taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen määräytymisperusteet
- erityisen harvan asutuksen, saaristoisuuden ja saamelaiden kotiseutualueen kuntien lisäosien määräytymisperusteet
 - valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus
 - valtionosuuteen tehtävät lisäykset ja vähennykset
 - verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus
 - muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet
 - harkinnanvarainen valtionosuuden korotus

Kunnan valtionosuudet vuosilta 2011 - 2013 ja ennuste vuodelle 2014

	Tp 2011	Tp 2012	Ta 2013 +muutos	Ta 2014
Peruspalvelut	7 471 781	7 792 186	7 887 527	7 822 487
Verotulotasaus	1 145 591	1 471 424	1 616 158	1 749 820
Opetus- ja kultt.	-498 364	-524 009	-505 036	-542 673
Yhteensä	8 119 008	8 739 601	8 998 649	9 029 634

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2014

YHTEENVETO

Kunta:

Kuhmoinen

Asukasluku 31.12.2012:

2 438

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus:	€	€/asukas
Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset	13 399 311	5 496,03
Esi- ja perusopetuksen, kirjastojen ja kulttuuripalvelujen lask. kustannukset	1 572 821	645,13
Yleinen osa	340 312	139,59
Erityisen harvan asutuksen, saaristokunnan ja saamelaiskunnan lisäosat	0	0,00
Valtionosuusjärjestelmämuutoksen taseus (+/-)	7 533	3,09
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä	577 531	236,89
- Kirjanpidossa näistä vähennetään elatustuen takaisinperinnän palautukset, jotka eivät ole valtionosuutta:	3 145	1,29
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden rahoitusosuus	-3310,86 €/as -8 071 877	-3 310,86
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tasausta	7 822 487	3 208,57
Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus (+/-)	1 749 820	717,73
1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	9 572 308	3 926,30
2. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-542 673	-222,59
3. Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus (ei talousarviossa)		0,00
Kunnan valtionosuusrahoitus 2014	9 029 634	3 703,71

Kotikuntakorvaukset esi- ja perusopetuksessa:

Kotikuntakorvaustulot (+)

20 116

Kotikuntakorvausmenot (-)

-10 495

Elatustuen takaisinperinnän palautus yleishallinnossa:

3 145

1,29

Valtionosuusmaksatus (kunnan peruspalvelujen valtionosuus +/- OKM:n valtionosuus

+/- kotikuntakorvaukset + elatustuen palautukset; pl. Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus)

€

€/asukas

9 042 401 3 708,94

- kuukausierä, maksetaan jokaisen kuukauden 11. päivään mennessä

753 533 309,08

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuottoja on talousarviovuonna arvioitu kertyvän 58 970 euroa. Pitkäaikaisten talousarviolainojen korkomenoiksi on arvioitu 25 000 euroa. Muihin rahoitustuottoihin ja -kuluihin otetut määrärahat (netto 8 000 €) mukaan lukien muodostuu kaikkien rahoituserien arvioiduksi netoksi 41 970 euroa.

Vuosikate

Talousarviossa vuosikate on 212 620 euroa.

Poistot ja arvonalentumiset sekä satunnaiset erät

Talousarviossa poistosuunnitelman mukaiset poistot ovat yhteensä 1 197 970 euroa.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antoi 15.11.2011 uuden yleisohjeen kuntien ja kuntayhtymien suunnitelman mukaisista poistoista. Tällä yleisohjeella korvataan kuntajaoston 7.10.2008 antama yleisohje. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto suosittelee poistoaikojen alarajojen käyttämistä, ellei pidemmän poistoajan käyttämiselle ole erityistä hyödykekohtaista perustetta. Seuraavalla sivulla on suosituksen mukaiset poistoajat sekä aiemmin noudatetut poistoajat.

Talousarviossa olevat poistot on laskettu uuden yleisohjeen mukaisesti poistoaikojen alarajoja noudattaen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Poikkeukset perustuvat rakennusmestarin antamiin hyödykekohtaisiin lausuntoihin, jossa tiettyjen rakennusten taloudellista pitoaikaa on pidennetty. Poikkeukset on tehty seuraaville rakennuksille:

Hallinto- ja laitosrakennukset:

Suojatyökeskus, Kuntotie 1
Entinen yhteiskoulurakennus, Lukio-, yläasterakennus ja liikuntahalli
Päijännekoti
Kuntala I. virastotalo
Ala-asteen työpajarakennus ja tiilinen koulurakennus

Tehdas ja tuotantorakennukset:

Jätevedenpuhdistamo
24-hallikiinteistöt

Muut rakennukset:

Palo- ja järvipelastusasema
Kuhmola

Satunnaisiin eriin ei ole varattu talousarvioon määrärahaa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulosarvio on 985 350 € alijäämäinen.

Kuhmoisten kunnan käyttöomaisuuden suunnitelmapoistot

	1.1.2009 alkaen	1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot		2 vuotta*
Aineettomat oikeudet		5 vuotta*
Liikearvo		2 vuotta*
Muut pitkävaikutteiset menot		
➤ Atk-ohjelmat	4 v.	2 vuotta*
➤ Muut	4 v.	2 vuotta*
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat		
➤ Hallinto- ja laitosrakennukset	40 v.	20 vuotta
➤ Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 v.	20 vuotta
➤ Talousrakennukset	17 v.	10 vuotta
➤ Vapaa-ajan rakennukset	25 v.	20 vuotta
➤ Asuinrakennukset	40 v.	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
➤ Kadut, tiet, torit, puistot	17 v.	15 vuotta
➤ Sillat, laiturit, uimalat	20 v.	10 vuotta
➤ Muut maa- ja vesirakenteet	20 v.	15 vuotta
➤ Vesi- ja viemäriverkko	35 v.	30 vuotta
➤ Kaukolämpöverkko		20 vuotta
➤ Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 v.	15 vuotta
➤ Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset		10 vuotta
➤ Maakaasuverkko		20 vuotta
➤ Muut putki- ja kaapeliverkot		15 vuotta
➤ Sähkö-, vesi-, yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	15 v.	10 vuotta
➤ Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		15 vuotta
➤ Liikenteen ohjauslaitteet		10 vuotta
➤ Muut kiinteät koneet, laitteet, rakenteet	12 v.	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
➤ Rautaiset alukset	17 v.	15 vuotta
➤ Puiset alukset ja muut uivat työkoneet		8 vuotta
➤ Muut kuljetusvälineet	7 v.	4 vuotta
➤ Muut liikkuvat työkoneet	7 v.	5 vuotta
➤ Muut raskaat työkoneet		10 vuotta
➤ Muut kevyet koneet		5 vuotta
➤ Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet		5 vuotta
➤ Atk-laitteet	4 v.	3 vuotta
➤ Muut laitteet ja kalusteet	4 v.	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
➤ Luonnonvarat	käytönmukainen poisto	käytönmukainen
➤ Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa

*)erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta.

RAHOITUSLASKELMAOSA

RAHOITUSLASKELMA	TP	TA	TA	TS 1000 €	TS 1000 €
	2012	+muutos 2013	2014	2015	2016
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 227 931	493 170	212 620	214	170
Tulorahoituksen korjauserät	-55 207	-44 260	-1 000	-1	-1
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-715 100	-2 840 944	-1 226 630	-1 440	-1 530
Rahoitusosuudet investointimenoihin	16 536	42 500	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	109 126	302 685	1 000	1	1
Toiminnan ja investointien rahavirta	583 286	-2 046 849	-1 014 010	-1 226	-1 360
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	-223 000	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	23 960	0	11	11
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	700 000	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-565 006	-461 000	-343 580	-161	-111
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	1 800 000	1 200 000	1 300	1 300
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	18 280	16 111	-380 590	-76	-160
Muut maksuvalmiuden muutokset	270 847		400 000		
Rahavarojen muutos	289 127		19 410		
Rahavarat 31.12.	3 077 682				
Rahavarat 1.1.	2 788 556				
Kassavarojen muutos	289 127				

Investointimenot

Kiinteistöihin investoidaan talousarviovuonna 520 000 euroa ja koko suunnitelmakaudella 2,2 milj. euroa. Kaukolämpöverkon lopputöihin on varattu 100 000 euroa. Vesihuoltolaitoksen verkoston saneerausta jatketaan 50 000 eurolla. Yleisiin alueisiin ja liikenneväyliin käytetään talousarviovuonna 507 500 euroa, jossa suurimpana hankkeena yhdessä ELY-keskuksen kanssa toteutettava Toritien kunnostaminen.

Antolainat

Antolainojen lisäyksessä on Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy:lle ja Kuhmoisten Vanhustentaloyhdistys Ry:lle myönnettävät antolainat kaukolämpöverkostoon liittymisen kustannuksiin.

Lainat

Uutta pitkäaikaista lainaa ei talousarviovuonna oteta, vanhoja lainoja lyhennetään 343 580 eurolla ja maksuvalmiutta ylläpidetään lyhytaikaista lainaa ottamalla 1 200 000 euroa. Kunnalla on pitkäaikaista lainaa tällä hetkellä taseessa 1 260 152 euroa eli 526 euroa/asukas.

Muut maksuvalmiuden muutokset

Muut maksuvalmiuden muutokset tuloerä on kaukolämpöliittymisistä kassaan saatavat maksut. Määräraha ei ole sitova erä vaan kertoo sen, millä vaikutus maksuvalmiuteen rivillä oleva kassavaje aiotaan kattaa.

TALOUSARVION SITOVUUS

Valtuusto vahvistaa toimielinten tulosaluekohtaiset tulo- ja menomäärärahat. Investointiosan määrärahat valtuusto vahvistaa investointiluettelossa esitetyllä tasolla. Vahvistetut määrärahat sitovat toimielimiä tulosalueittain tulot yhteensä ja menot yhteensä tasolla. Määrärahoja ei saa ylittää ilman valtuuston lupaa. Valtuuston hyväksyttyä talousarvion antaa kunnanhallitus tarkemmat täytäntöönpano-ohjeet.

Kun talousarvio on hyväksytty, hallintokunnat laativat käyttösuunnitelmat, jonka yhteydessä ne täsmentävät myös sitovat toiminnalliset tavoitteensa. Valtuustolle annetaan puolivuositain selvitys toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteidensa toteutumisesta.

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEEENVETO JA SITOVUUS			
	Sitovuus B= Brutto N=Netto	Menomäärä- rahat €	Tuloarviot €
KÄYTTÖTALOUS			
KESKUSVAALILAUTAKUNTA			
1100 Vaalit	B	4 000	4 000
TARKASTUSLAUTAKUNTA			
1200 Tilintarkastus	B	15 040	0
KUNNANHALLITUS			
1300 Hallinto	B	1 057 970	113 000
1302 Sisäiset palvelut	B	157 910	300
1303 Elinkeinoelämän edistäminen	B	291 250	340 500
1307 Sosiaali- ja terveys omatoiminta	B	490 000	128 150
1308 Sosiaali- ja terveys ostopalvelut Jämsä ja Keuruu	B	10 333 500	0
SIVISTYSLAUTAKUNTA			
4000 Sivistystoimen hallinto	B	117 320	0
4100 Lasten päivähoito	B	722 440	39 500
4200 Esi- ja perusopetus	B	1 742 170	20 600
4300 Lukio	B	375 740	0
4400 Ruokapalvelu	B	771 660	619 600
4700 Kirjasto- ja kulttuuritoimi	B	303 450	18 700
4800 Vapaa-aikatoimi	B	247 360	68 700
TEKNINEN LAUTAKUNTA			
5000 Tekninen hallinto	B	102 560	1 700
5100 Kaavoitus- ja maankäyttö	B	351 740	11 000
5300 Kiinteistötoimi	B	998 060	609 900
5400 Palo- ja pelastustoimi	B	230 570	31 100
7000 Laitostointiminta	B	1 128 210	1 029 910
RAKENNUSLAUTAKUNTA			
5900 Rakennuslautakunta (rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, yksityistiet)	B	192 690	38 000
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		7 700 000
Valtionosuudet	B		9 029 630
Korkotulot	B		58 970
Muut rahoitustulot	B		40 200
Korkomenot	B	25 000	
Muut rahoitusmenot	B	32 200	
Satunnaiset erät	B	0	0
INVESTOINTIOSA	B	1 226 630	0
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset	B	223 000	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	343 580	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	0	1 200 000
Oman pääoman muutokset		0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen			380 590
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		21 484 050	21 484 050

KUHMOISTEN KUNNAN TALOUSARVION KÄYTTÖTALOUSOSAN HIERARKIARAKENNE

#) muuttunut vuoden 2013 talousarviorakenteesta

OTSIKKOTASO (SUMMATASO)	VALTUUSTON SITOVUUSTASO	KUSTANNUSPAIKKA	
**YLEISHALLINTO			
***KESKUSVAALILAUTAKUNTA	VAALIT	VAALIT	
***TARKASTUSLAUTAKUNTA	TILINTARKASTUS	TILINTARKASTUS	
***KUNNANHALLITUS	HALLINTO	KUNNANVALTUUSTO KUNNANHALLITUS (JA TOIMIKUNNAT) TOIMIKUNNAT HALLINTOTOIMISTO TYÖLLISYYDENHOITO KUNNALLISVEROTUS TYÖSUOJELU MUU HENKILÖSTÖHALLINTO	(# (#
	SISÄISET PALVELUT	PUHELINVAIHDE KOPIOINTI ATK-PALVELUT	
	ELINKEINOELÄMÄN EDISTÄMINEN	ELINKEINOTOIMI MAATALOUSTOIMI MAA- JA METSÄTILAT JOUKKOLIIKENNE	
	SOSIAALI JA TERVEYS/OMATOIMINTA	ELATUSTUET TOIMEENTULOTUKI ELÄKEMENOPERUSTEiset- JA VARHEMAKSUT (KUEL)	
	SOSIAALI JA TERVEYS OSTOPALVELUT JÄMSÄ JA KEURUU	PSYKOSOSIAALiset JA PERHEIDEN PALVELUT VAMMAIS- JA KUNTOUTUSPALVELUT VANHUSPALVELUT PERUSTERV.HUOLL.VASTAANOTTOPALVELUT ERIKOISSAIRAANHOIDON OSTOPALVELUT YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO/Keuruu	
**OPETUS- JA KULTTUURITOIMI			
***SIVISTYSLAUTAKUNTA	SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	
	LASTEN PÄIVÄHOITO	PERHEPÄIVÄHOITO RYHMÄPERHEPÄIVÄHOITO AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA LASTEN KOTIHOITOTUKI	
	ESI- JA PERUSOPETUS	ESIOPETUS PERUSOPETUKSEN HALLINTO PERUSOPET.OPETTAJIEN HLÖSTÖMENOT KOULUN MUUT OPTETUSMENOT RUOKAHUOLTO KIINTEISTÖMENOT, (1-9 LUOKAT) PERUSOPETUKSEN KULJETUKSET VAMMAIS-JA SAIRAALAOPETUS	

	LUKIO	LUKION OPETUKSEN PALKAT LUKION KIINTEISTÖMENOT LUKION HALL., MUUT OPT. MENOT JA RUOKA LUKION ELOKUVAKASVATUS	
	RUOKAPALVELU	KOULUKESKUKSEN KEITTIÖ PÄIJÄNNEKODIN VALMISTUSKEITTIÖ	
	KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI	KULTTUURIPALVELUT KOTISEUTUMUSEO (toiminta, ei kiinteistö) RIIHIGALLERIA (toiminta, ei kiinteistö) KUHMOLA (toiminta, ei kiinteistö) MUSIIKKIOPPILAITOKSET KIRJASTOPALVELUT TAITEEN PERUSOPETUS TYÖVÄEN OPISTO	
	LIIKUNTA- JA NUORISOTOIMI	LIIKUNTATOIMI VESURIRYHMÄ (EU-HANKE) NUORISOTOIMI (toiminta, ei kiinteistö)	
**TEKNINEN TOIMI			
***TEKNINEN LAUTAKUNTA			
	TEKNINEN HALLINTO	TEKNINEN HALLINTO	
	KAARVOITUS JA MAANKÄYTTÖ	YHDYSKUNTASUUNNITTELU PUISTOT JA MUUT YHT. ALUEET LIIKENNEVÄYLÄT JÄTEHUOLTO	
	KIINTEISTÖTOIMI	SATAMA JA LAITURIALUEET (Sahanranta-kiinteistö siirretty "Muut vuokralle annetut tilat kustannuspaikalle)	(#
		KUNTALA MUUT VUOKRALLE ANNETUT ASUNNOT MUUT VUOKRALLE ANNETUT TILAT (Siirretty Sahanranta- kiinteistö tänne)	(#
		OPETUS- JA KULTTUURITOIMEN KIINTEISTÖT (Koulukeskus- , Museo-, Riihigalleria-, Kuhmola- ja Nuorisotalo - kiinteistöt) SOS. JA TERV. TOIMEN KIINTEISTÖT	
	PALO- JA PELASTUSTOIMI	VÄESTÖNSUOJELU PELASTUSTOIMI PALO-JA JÄRVIP. ASEMA	
***RAKENNUSLAUTAKUNTA			
	RAKENNUSLAUTAKUNTA	RAKENNUSVALVONTA YMPÄRISTÖNSUOJELU YKSITYISTIET	
***LAITOSTOIMINTA			
	LAITOSTOIMINTA	VARASTOT, KONEET JA VÄLINEET VESIHUOLTOLAITOS PESULA KAUKOLÄMPÖ	(# (#

Talousarvion käyttötalousosan taulukoiden poistot, laskennalliset - ja sisäiset erät koostuvat seuraavista tileistä:

POISTOT

- Suunnitelman muksiset poistot
 - Poistot atk-ohjelmista
 - Poistot muista pitkävaikutteisista menoista
 - Poistot rakennuksista
 - Poistot kiinteistä rakenteista ja laitteista
 - Poistot koneista ja kalustosta

SISÄISET- JA VYÖRYTYSTULOT

Myyntitulot

- Sisäiset
 - Sisäiset vesi- ja jätevesimaksut
 - Sisäinen lämmön myynti (#)
 - Sisäiset myyntitulot
 - Pyykkipalvelut
- Vyörytetyt
 - Puhelinkeskus
 - Kopiointi
 - Atk-palvelut
 - Toimistopalvelut
 - Työttömien työllistäminen

Vuokratulot

- Sisäiset vuokratulot
- Vyörytetyt vuokratulot

SISÄISET- JA VYÖRYTYSMENOT

Palvelujen ostot

- Sisäiset
 - Jätevesimaksut
 - Ravitsemuspalvelut
 - Pyykkipalvelut
- Vyörytetyt
 - Puhelinkeskus
 - Kopiointi
 - Atk-palvelut
 - Toimistopalvelut
 - Työttömien työllistäminen

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

- Sisäiset
 - Vesimaksut
 - Sisäinen lämmön osto (#)
 - Muu materiaali

Vuokrat

- Sisäiset vuokramenot
- Vyörytetyt vuokramenot

KÄYTTÖTALOUSOSA

TULOSALUEKOHTAISET TAVOITTEET JA MÄÄRÄRAHAT

YLEISHALLINNON TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2014

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vaalit

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka tavoitteena on huolehtia kunnan tehtävistä vaalien järjestämisessä virheettömästi ja taloudellisesti. Vuonna 2014 järjestetään EU-vaalit.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vaalien järjestäminen.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 1100 Vaalit	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	8 223		4 000		5	
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	8 223	0	4 000		5	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	11 707	1 030	2 270	120,4 %	3	10
Palvelujen ostot	3 713		1 580		2	2
Aineet, tarvikkeet, tavarat	184		150			
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	15 605	1 030	4 000	288,3 %	5	12
TOIMINTAKATE (netto)	-7 382	-1 030	0	0,0 %	0	-12
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	368	40	110	175,0 %		
KOKONAISTULOT	8 223	0	4 000		5	0
KOKONAISMENOT	15 973	1 070	4 110	284,1 %	5	12
NETTO KUSTANNUS	-7 750	-1 070	-110	-89,7 %	0	-12
Vakituinen henkilöstö	0,02	0,02	0,02	0,0 %	0,02	0,02

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilintarkastus

Vastuuhenkilö: Tilintarkastaja Erkki Ollila, JHTT

Tehtävän toiminta-ajatus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lisäksi valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan (JHTT-tilin-tarkastaja/JHTT-yhteisö). Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHTT Erkki Ollila.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on määritellä tilintarkastuksen painopistealueet, valmista valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 1200 Tilintarkastus	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	1 346	2 000	2 110	5,5 %	2	2
Palvelujen ostot	8 696	12 050	12 680	5,2 %	13	13
Aineet, tarvikkeet, tavarat	59	170	250	47,1 %		
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	10 101	14 220	15 040	5,8 %	15	15
TOIMINTAKATE (netto)	-10 101	-14 220	-15 040	5,8 %	-15	-15
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	217	300	290	-3,3 %		
KOKONAISTULOT	0	0	0	0,0 %	0	0
KOKONAISMENOT	10 318	14 520	15 330	5,6 %	15	15
NETTO KUSTANNUS	-10 318	-14 520	-15 330	5,6 %	-15	-15
Vakituisen henkilöstö						

KUNNANHALLITUS

Hallinto

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Hallinnon tulosalueeseen kuuluvat seuraavat toiminnot ja niistä huolehtiminen: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, toimikunnat, hallintotoimisto, työllisyyden hoito, kunnallisverotus, työsuojelu ja muu henkilöstöhallinto.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kunnan talous-, henkilöstö- ja muuhun yleishallintoon sekä tiedotukseen liittyvät viranomais- ja muut tehtävät siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu muiden tulosalueiden vastuulle. Yleishallinnon tulosalueen tehtävänä on myös edistää ja ylläpitää yhteistyötä eri tulosalueiden ja sidosryhmien kanssa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Talouden tasapainon säilyttäminen	Vuosikate	Vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot	
Kunnan elinvoimaisuuden lisääminen	Kuntastrategian ottaminen mukaan päätöksentekoon	Kuntastrategia päivitetään vuoden 2014 aikana	
Työllisyyden edistäminen	Työttömyysprosentti	Työttömyysprosentti vuoden lopussa enintään 12 %	

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sähköisen asianhallinta-järjestelmän käyttöönoton laajentaminen	Sähköisen tiedonohjaus-järjestelmän käyttöönotto, sopimushallinta	Tiedonohjausjärjestelmä ja sopimushallinta otettu käyttöön kaikilla toimialoilla	
Huolellinen ja perusteellinen päätösvalmistelu	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	

Perustelut: Kunnan talouden tasapainon keskeinen mittari on vuosikate. Niin kauan kun vuosikate riittää kattamaan vähintään suunnitelman mukaiset poistot, voidaan talouden katsoa olevan tasapainoinen. Kunnan strategia-asiakirja päivitetään vuoden 2014 aikana. Kunnan strategia-asiakirjan sisältö tulee huomioida valmistelussa ja päätöksenteossa.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 1300 Hallinto	TP 2012	TA 2013 + muutos	TA 2014	Muutos-% edell. ta	TS 2015	TS 2016
	€	€	€		1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	2 200	2 000	2 000	0,0 %	2	2
Maksutulot	4 200	2 100	3 000	42,9 %	3	3
Tuet ja avustukset	106 044	100 600	108 000	7,4 %	110	110
Vuokratulot						
Muut tulot	11 654					
tulot yhteensä	124 098	104 700	113 000	7,9 %	115	115
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	607 460	586 910	643 710	9,7 %	646	650
Palvelujen ostot	253 383	328 900	284 150	-13,6 %	284	284
Aineet, tarvikkeet, tavarat	16 495	30 020	21 750	-27,5 %	22	22
Avustukset	62 500	94 000	90 000	-4,3 %	90	90
Vuokramenot	1 692	4 600	3 000	-34,8 %	3	3
Muut menot	18 037	28 080	15 360	-45,3 %	15	15
menot yhteensä	959 567	1 072 510	1 057 970	-1,4 %	1060	1064
TOIMINTAKATE (netto)	-835 468	-967 810	-944 970	-2,4 %	-945	-949
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset		74 738	0	-100,0 %		
Tulot	291 745	306 160	303 160	-1,0 %	300	300
Menot	97 886	116 040	142 080	22,4 %	140	140
KOKONAISTULOT	415 843	410 860	416 160	1,3 %	415	415
KOKONAISMENOT	1 057 452	1 263 288	1 200 050	-5,0 %	1200	1204
NETTO KUSTANNUS	-641 609	-852 428	-783 890	-8,0 %	-785	-789
Vakituinen henkilöstö	6,22	6,22	6,22		6,22	6,22

Sisäiset palvelut

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tulosalueen tehtävänä on tarjota kunnan eri toimialoille niiden tarvitsemat tietohallinto- ja tietoliikennepalvelut sisältäen yhteisesti käytössä olevat ohjelmistot, laitteet ja tukipalvelut. Tulosalue koostuu puhelinvaihteesta, kopioinnista ja tietohallintopalveluista aiheutuvista menoista. Puhelinvaihtepalvelu on kevästä 2006 alkaen toteutettu seudullisena ratkaisuna. Kuhmoisten kunnan puhelinvälitys hoidetaan Jämsän kaupungin toimesta. Kuhmoisten kunnalla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus Jämsän kaupungin kanssa tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen osalta.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tietohallinto-, tietoliikenne , kopiointi- ja puhelinvaihtepalvelujen tuottaminen kunnan eri toimialoille.

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen saatavuus ja virheettömyys	Käyttäjäpalautteen määrä	Sujuvat ja virheettömät ostopalvelut	
Lähtukipalvelujen saatavuuden edistäminen	Lähipalvelupyyntöihin vastaaminen	Kaikkiin lähipalvelupyyntöihin vastataan enintään vuorokauden sisällä pyynnön lähettämisestä	

Perustelut:

Tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen saatavuus ja virheettömyys ovat keskeinen edellytys kunnan palvelutuotannossa. Lähipalvelujen osuus em. palveluissa on merkittävä.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 1302 Sisäiset palvelut	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	28	300	300	0,0 %		
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	28	300	300	0,0 %	0	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	2 102	4 120	23 610	473,1 %	4	4
Palvelujen ostot	99 442	110 550	126 350	14,3 %	126	126
Aineet, tarvikkeet, tavarat	2 610	4 200	3 000	-28,6 %	3	3
Avustukset						
Vuokramenot	1 350	6 300	4 300	-31,7 %	4	4
Muut menot	460	570	650	14,0 %	1	1
menot yhteensä	105 964	125 740	157 910	25,6 %	138	138
TOIMINTAKATE (netto)	-105 936	-125 440	-157 610	25,6 %	-138	-138
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	109 022	128 830	159 500	23,8 %	140	140
Menot	3 086	1 510	1 890	25,2 %	2	2
KOKONAISTULOT	109 049	129 130	159 800	23,8 %	140	140
KOKONAISMENOT	109 049	127 250	159 800	25,6 %	140	140
NETTO KUSTANNUS	0	1 880	0	0,0 %	0	0
Vakituisen henkilöstö						

Elinkeinoelämän edistäminen

Vastuuhenkilö: Kunnanjohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Elinkeinoelämän edistämisen tulosalueeseen kuuluvat elinkeinotoimi, maaseututoimi, maa- ja metsätilat ja joukkoliikenne. Elinkeinotoimen kehittäminen pohjautuu elinkeino- ja työllisyysstrategiaan.

Kuhmoisten kunnan elinkeinojen kehittämisen painopistealueet ja toimet on linjattu elinkeino- ja työllisyysstrategiassa. Elinkeinostrategian toteuttamisesta vastaa kehittämisasiamies. Hän toimii omalta osaltaan kunnan elinkeinoelämän ja elinvoiman kehittäjänä ja käy avointa, aktiivista ja rakentavaa vuoropuhelua yrittäjien kanssa. Kehittämisasiamies neuvoo yrityksiä sekä yrittäjiksi aikovia ja ryhtyviä henkilöitä, välittää heille tietoa koulutuksista, saatavilla olevista yrityspalveluista ja edistää matkailuun liittyvää näkyvyyttä sekä kehittää yritysten ja kunnan välistä yhteistyötä ja yhteismarkkinointia.

Kuhmoisten kunnassa on voimassa oleva metsäsuunnitelma, jonka perusteella toteutetaan metsänhoidollisia toimenpiteitä sekä myydään vuosittain metsäomaisuutta n. 250.000- 300.000 euron edestä.

Palvelusuunnitelman kuvaus: Edellä lueteltujen palvelujen tuottaminen laadukkaasti ja aktiivisesti.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan vetovoimaisuuden edistäminen	Uudet yritykset, asukasluku, Rakennusten uustuotanto.	Uusien yrityksiä määrä suurempi kuin edellisenä vuonna. uusien asuntojen määrä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna	

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yritysten toimintaedellytykset ja työpaikat	työttömyysprosentti, työpaikkojen määrä	Yritysten määrän lisääntyminen. Työvoiman tarpeen lisääntyminen	
Matkailun edistäminen	Matkailutuotteiden ja palveluiden määrä.	Toimiva palveluverkosto projektin avulla	
Koti Kuhmoisiin kampanjan jatkaminen	Asukasmäärä ja asuntojen uustuotanto	Poismuuton väheneminen. rakentamisen lisääntyminen	

Perustelut: Kuhmoisten kunta on linjannut elinkeino- ja työllisyysstrategian tavoitteet kymmeneen painopistealueeseen. Kaikkia kymmentä painopistealuetta edistetään tavoitteiden mukaisesti, mutta vuosittain nostetaan muutama painotettu alue toiminnan keskiöön. Koti Kuhmoisiin kampanja käynnistyi keväällä 2013 ja se on herättänyt mielenkiintoa tonttitarjontaamme kohtaan. Kampanjaa on päässyt hyvään vauhtiin ja kampanjan tulokset ovat vasta konkretisoitumassa. Kuntaan muuttavat uudet asukkaat, kunnan alueella käynnistävät uudet yritykset ja uudisrakentamisen lisääntyminen ovat merkki elinvoimaisesta elinkeinoelämästä ja elinvoimaisuuden kasvamisesta. Toimivat ja asiakaslähtöiset yrityspalvelut ovat tärkeä tekijä alueen yrittäjien toimintaedellytysten turvaamisessa. Kuhmoinen on arvostettu kulttuuripitäjä Lahden, Tampereen ja Jyväskylän keskipisteessä lähellä pääkaupunkiseutua ja se antaa hyvän mahdollisuuden kehittää uutta ja vetovoimaista matkailuelinkeinoa kuntaamme.

Maaseutuelinkeinoviranomainen vastaa EU:n ja kansallisten maataloustukien täytäntöönpanosta sekä kunnan maaseutuelinkeinojen kehittämisestä ja sopeuttamisesta työ- ja elämismahdollisuuksien säilyttämiseksi maaseudulla. Kuhmoisten kunta muodostaa vuoden 2013 alusta lukien yhdessä Jämsän, Keuruun, Multian, Mänttä-Vilppulan, Ruoveden ja Virtain kuntien kanssa maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen. Keuruun kaupunki toimii maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen maaseutuhallinnon palveluja tuottavana isäntäkuntana. Kuhmoisten kunnan maaseutusihteeri Marja-Leena Rajala nimitettiin Kuhmoisten kunnan ympäristösihteeriksi vuoden 2013 alusta lukien. Kuhmoisten kunta myy Keuruun kaupungille ympäristösihteerin työaikaa 60 % maaseutuhallinnon työtehtäviin liittyen.

Kunnan tarjoaman joukkoliikennepalvelujen tehtävänä on tarjota asiointimahdollisuuksia kunnan asukkaille kuntakeskukseen. Kunnan alueella ei ole toimivaa julkista joukkoliikennettä. Kuntalaisille onkin järjestetty asiointimahdollisuus kirkonkylän taajaman ulkopuolelta kunnan järjestämänä palveluna yhteistyössä taksiyrittäjien kanssa. Joukkoliikenteen tavoitteena on tarjota kunnan haja-asutusalueella asuville kuntalaisille mahdollisuus kerran viikossa asioida kuntakeskuksessa.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 1303 Elinkeinoelämän edistäminen	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	240 742	343 000	313 000	-8,7 %	313	313
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	3 265	3 500	3 500	0,0 %	3	3
Muut tulot	62 238	80 220	24 000	-70,1 %	24	24
tulot yhteensä	306 244	426 720	340 500	-20,2 %	340	340
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	132 719	116 630	118 580	1,7 %	120	126
Palvelujen ostot	84 494	142 600	156 500	9,7 %	157	157
Aineet, tarvikkeet, tavarat	8 646	8 020	3 370	-58,0 %	3	3
Avustukset	500	2 500	2 500	0,0 %	3	3
Vuokramenot	200					
Muut menot	9 933	10 300	10 300	0,0 %	10	10
menot yhteensä	236 491	280 050	291 250	4,0 %	293	299
TOIMINTAKATE (netto)	69 753	146 670	49 250	-66,4 %	47	41
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	22 839	24 080	26 830	11,4 %	27	27
KOKONAISTULOT	306 244	426 720	340 500	-20,2 %	340	340
KOKONAISMENOT	259 330	304 130	318 080	4,6 %	320	326
NETTO KUSTANNUS	46 914	122 590	22 420	-81,7 %	20	14
Vakituisen henkilöstö	2,25	1,75	1,75	0,0 %	1,75	1,75

Terveysthuolto ja sosiaalityö, oma toiminta (ei Jämsän ostopalveluja)

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Oman toiminnan tulosalueeseen kuuluu valtiolta tuleva elatustuen palautus sekä toimeentulotuen valtionosuus. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimen siirtynyt henkilöstöä koskevat eläkemenooperusteiset- ja varhemaksut.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 1307 Sosiaali- ja terveys omatoiminta	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset	149 085	120 000	125 000	4,2 %	125	125
Vuokratulot						
Muut tulot	3 231	4 000	3 150	-21,3 %	3	3
tulot yhteensä	152 316	124 000	128 150	3,3 %	128	128
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	284 957	577 000	490 000	-15,1 %	500	500
Palvelujen ostot	0					
Aineet, tarvikkeet, tavarat						
Avustukset	4 468					
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	289 426	577 000	490 000	-15,1 %	500	500
TOIMINTAKATE (netto)	-137 109	-453 000	-361 850	-20,1 %	-372	-372
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot						
KOKONAISTULOT	152 316	124 000	128 150	3,3 %	128	128
KOKONAISMENOT	289 426	577 000	490 000	-15,1 %	500	500
NETTO KUSTANNUS	-137 109	-453 000	-361 850	-20,1 %	-372	-372
Vakituinen henkilöstö						

Terveysthuolto ja sosiaalityö, ostopalvelut Jämsä ja Keuruu

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on tuottaa ja järjestää kuntalaisille tarpeelliset, oikein mitoitettut ja laadukkaat sosiaali- ja terveysthuollon peruspalvelut. Palveluilla tuetaan kuntalaisten elämäntaitojen hallintaa ja mahdollisuutta turvalliseen ja mielekkääseen elämään kaikissa elämäntilanteissa.

Kuhmoisten kunta muodostaa yhdessä Jämsän kaupungin kanssa yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla ja järjestämisvastuuta toteutetaan tilaaja-tuottaja -mallin mukaisella toiminnalla. Yhteistoimintatehtäviin kuuluvat kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaan kunnille kuuluvien sosiaali- ja terveysthuollon lakisääteisten ja muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu ja tuottaminen.

Tehtäviä ovat:

1. Kunnille kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaistehtävät
2. Väestölle järjestettävät sosiaali- ja terveysterveystoimet, jotka ovat: sosiaali- ja terveystoimen hallinto, vastaanottopalvelut, aikuisten psykososiaaliset palvelut, perhepalvelut, suun terveydenhuollon palvelut, hoito- ja hoivapalvelut, vammaispalvelut, toimeentulotuki ja sosiaalitoimen lainsäädäntöön liittyvä työllisyys, kuntoutuspalvelut ja perusterveydenhuolto ja siihen liittyvä erikoissairaanhoito.

Yhteistoimintasopimuksen mukaan erikoissairaanhoidon vastuullinen järjestäjä on Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Yhteistoiminta-alueen tilaajalautakunta hoitaa Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan puolesta sopimusohjausneuvottelut ja muun tarvittavan sopimisen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa kuntien valtuustojen antamien ohjeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Muilta erikoissairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon palvelujen tuottajilta yhteistoiminta-alueen tilaajalautakunta tilaa palvelut sopimuskuntien valtuustojen antamien ohjeiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Kuhmoisten kunta on mukana ympäristöterveydenhuollon palveluiden (terveysvalvonta ja eläinlääkintä) osalta yhteistoiminta-alueella, jossa tehtävien hoitamisesta vastaa Keuruun kaupunki.

Tulosalueen menoista maksetaan myös vuonna 1927 tai sitä aiemmin syntyneiden kuntalaisten terveyskeskusmaksuja.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tavoitteena on turvata Kuhmoisten kunnan ja Jämsän kaupungin muodostamalla yhteistoiminta-alueella kustannustehokkaat, tarkoituksenmukaiset ja kaikkien seutukunnan alueen asukkaiden saatavilla olevat laadukkaat sosiaali- ja terveysterveystoimet. Yhteistoiminta-alueen toiminnalliset tavoitteet ovat talousarvionkirjan liitteenä 1.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sosiaali ja –terveystoimen taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuvat	Palvelusopimuksessa määritellyt asiat	Palvelusopimuksen toteutuminen	
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen eri toimijoiden yhteistyönä	Laajennetun hyvinvointikertomuksen toteutuminen	Laajennetun hyvinvointikertomuksen mukaisten tavoitteiden toteutuminen	
Ikääntyvien asiakkaiden asumispalveluiden kehittäminen laatusuositusten mukaiseksi	Tehostetun palveluasumisen suunnittelmien toteutuminen	Tehostettu palveluasuminen valmiina käyttöön otettavaksi suunnitelman mukaisena vuoden 2014 alusta alkaen	

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuntalaiset saavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut hoitotakuun mukaisesti ajassa	Raportit	Hoitotakuu toteutuu	
Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen	Kuntouttavien tukityöpaikkojen lukumäärä	Toimintakeskuksen kuntouttavan roolin syventäminen	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 1308 Sosiaali- ja terveys ostopalvelut Jämsä ja Keuruu	TP 2012	TA 2013 + muutos	TA 2014	Muutos-% edell. ta	TS 2015	TS 2016
	€	€	€		1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot						
Palvelujen ostot	9 640 025	9 821 000	10 328 500	5,2 %	10329	10329
Aineet, tarvikkeet, tavarat	172					
Avustukset	2 276	5 000	5 000	0,0 %	5	5
Vuokramenot						
Muut menot	751					
menot yhteensä	9 643 223	9 826 000	10 333 500	5,2 %	10334	10334
TOIMINTAKATE (netto)	-9 643 223	-9 826 000	-10 333 500	5,2 %	-10334	-10334
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot						
KOKONAISTULOT	0	0	0	0,0 %	0	0
KOKONAISMENOT	9 643 223	9 826 000	10 333 500	5,2 %	10334	10334
NETTO KUSTANNUS	-9 643 223	-9 826 000	-10 333 500	5,2 %	-10 334	-10 334
Vakituisen henkilöstö						

YLEISHALLINTO YHTEENSÄ	TP 2012	TA 2013 + muutos	TA 2014	Muutos-% edell. ta	TS 2015	TS 2016
	€	€	€		1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	251 193	345 300	319 300	-7,5 %	320	315
Maksutulot	4 200	2 100	3 000	42,9 %	3	3
Tuet ja avustukset	255 129	220 600	233 000	5,6 %	235	235
Vuokratulot	3 265	3 500	3 500	0,0 %	3	3
Muut tulot	77 123	84 220	27 150	-67,8 %	27	27
tulot yhteensä	590 910	655 720	585 950	-10,6 %	588	583
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	1 040 291	1 287 690	1 280 280	-0,6 %	1275	1292
Palvelujen ostot	10 089 752	10 415 100	10 909 760	4,7 %	10911	10911
Aineet, tarvikkeet, tavarat	28 167	42 410	28 520	-32,8 %	28	28
Avustukset	69 744	101 500	97 500	-3,9 %	98	98
Vuokramenot	3 242	10 900	7 300	-33,0 %	7	7
Muut menot	29 180	38 950	26 310	-32,5 %	26	26
menot yhteensä	11 260 376	11 896 550	12 349 670	3,8 %	12345	12362
TOIMINTAKATE (netto)	-10 669 467	-11 240 830	-11 763 720	4,7 %	-11757	-11779
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	0	74 738	0			
Tulot	400 767	434 990	462 660	6,4 %	440	440
Menot	124 395	141 970	171 200	20,6 %	169	169
KOKONAISTULOT	991 676	1 090 710	1 048 610	-3,9 %	1028	1023
KOKONAISMENOT	11 384 771	12 113 258	12 520 870	3,4 %	12514	12531
NETTO KUSTANNUS	-10 393 095	-11 022 548	-11 472 260	4,1 %	-11 486	-11 508
Vakituisen henkilöstö	8,49	7,99	7,99	0,0 %	7,99	7,99

OPETUS- JA KULTTUURITOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2014

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja

Sivistystoimen hallinto

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kuhmoisten kunnan sivistystoimi edistää kuntalaisten osaamista, elinikäistä oppimista ja henkistä hyvinvointia, tukee yksilön kehitystä yhteistyökykyiseksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi sekä lisää asukkaiden viihtyvyyttä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on tuottaa sivistystoimen ydintoimintoja tukevia hallinnollisia ja taloudellisia palveluita. Palveluilla tuetaan varhaiskasvatus- ja koulutustarpeita sekä tarjotaan kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuoriso- sekä ravitsemuspalveluja.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Nuorten osallisuus päätöksenteossa	Nuorisovaltuutettu osallistuu lautakunnan kokoukseen	Nuoria koskevat asiat	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Strategisen johtamisen kehittäminen	Sivistystoimen strategia	Luonnos valmis	
	OSAAVA -koulutus	Koulutussuunnitelman mukaisesti	

Perustelut: Strategisella johtamisella vahvistetaan valmiuksia sivistyspalvelujen tuloksellisuudessa ja laadunhallinnassa osana kunnan strategista johtamista. Erityisesti edistetään opetustoimen johtavien viranhaltijoiden valmiuksia henkilöstön voimavarojen hallinnassa, taloudenpidossa ja työnantajatoiminnoissa.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 4000 Sivistystoimen hallinto	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset	3 000					
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	3 000	0	0	0,0 %	0	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	97 656	107 870	105 750	-2,0 %	106	107
Palvelujen ostot	7 444	9 650	9 650	0,0 %	10	10
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1 206	1 070	1 120	4,7 %	1	1
Avustukset						
Vuokramenot		600	600	0,0 %		
Muut menot	45	200	200	0,0 %		
menot yhteensä	106 351	119 390	117 320	-1,7 %	117	118
TOIMINTAKATE (netto)	-103 351	-119 390	-117 320	-1,7 %	-117	-118
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	14 643	18 560	21 630	16,5 %	22	22
KOKONAISTULOT	3 000	0	0	0,0 %	0	0
KOKONAISMENOT	120 993	137 950	138 950	0,7 %	139	140
NETTO KUSTANNUS	-117 993	-137 950	-138 950	0,7 %	-139	-140
Vakituinen henkilöstö	1,76	1,76	1,76	0,0 %	1,76	1,76

Lasten päivähoito

Vastuuhenkilö: Päivähoidon ohjaaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Lapsella on äitiys- ja vanhempainlomakauden jälkeen subjektiivinen oikeus päivähoitopalveluun. Hoitopaikka tarjotaan perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäiväkodista. Tulosalueeseen sisältyy myös kansaneläkelaitoksen kautta maksettava lasten kotihoidontuki ja kuntalisä sekä yksityisen perhepäivähoidon kuntalisä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lapsiperheiden hyvinvointi	Päivähoitopaikan järjestyminen jokaiselle lapselle	2 viikon sisällä	
	KELTO-palvelu (kiertävä erityislastentarhaopettaja)	1 kertaa kk	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lapsiperheiden hyvinvointi	Esikoulukeskustelut päivähoidossa olevien esikoululaisten vanhempien kanssa	1 krt/vuosi	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Henkilökunnan hyvinvointi ja ammattitaidon ylläpito	Hoitajien illat Kotikäynnit Virkistytymisillat KELTO-palvelu (kiertävä erityislastentarhaopettaja) Koulutukset	7 krt /vuosi 1-2 krt/kk/hoitaja/ryhmis 3 krt/vuosi 1 krt/kk 2 krt/vuosi	

Muut tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lapsiperheiden hyvinvointi	Vanhemmille suunnatun ohjelman järjestäminen	1 krt/vuosi	
Lapsille suunnatun tapahtuman järjestäminen	Yhteistyö sidosryhmien kanssa	2-4 krt/vuosi	

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Iltapäivätoiminta saattaa pientä koululaista koulun kanssa varhaislapsuudesta keskilapsuuteen, jolloin lapsen elämäpiiri laajenee kodista ja päivähoidosta kouluun. Iltapäivä on pienen koululaisen vapaa-aikaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla tuetaan lapsen sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä, ja lapsi saa rauhasa harjoitella itsenäistymistä turvallisen palvelun periaatteiden mukaisesti.

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Syrjäytymisen ehkäiseminen ja turvallisen kasvuympäristön luominen	Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen	100% (kaikille halukkaille)	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Iltapäivätoiminnan ohjaajien koulutus	Osallistuminen	1-2krt/vuosi	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 4100 Lasten päivähoito	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	910					
Maksutulot	41 793	39 500	39 500	0,0 %	40	40
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot	100					
tulot yhteensä	42 803	39 500	39 500	0,0 %	40	40
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	427 385	460 660	454 200	-1,4 %	454	454
Palvelujen ostot	43 537	76 230	88 760	16,4 %	89	90
Aineet, tarvikkeet, tavarat	7 419	9 250	8 880	-4,0 %	9	9
Avustukset	150 852	170 000	170 000	0,0 %	170	170
Vuokramenot		200	200	0,0 %		
Muut menot	1 251	400	400	0,0 %		
menot yhteensä	630 444	716 740	722 440	0,8 %	722	723
TOIMINTAKATE (netto)	-587 641	-677 240	-682 940	0,8 %	-682	-683
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	69 809	66 300	45 700	-31,1 %	46	46
KOKONAISTULOT	42 803	39 500	39 500	0,0 %	40	40
KOKONAISMENOT	700 253	783 040	768 140	-1,9 %	768	769
NETTO KUSTANNUS	-657 451	-743 540	-728 640	-2,0 %	-728	-729
Vakituisen henkilöstö	9,01	9,01	10,02	11,2 %	10,02	10,02

Esi- ja perusopetus

Vastuuhenkilö: Rehtori

Tehtävän toiminta-ajatus:

Esi- ja perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen mahdollistaa monipuolisen kasvun, oppimisen ja terveen itsetunnon kehittymisen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja. Perusopetus antaa valmiudet jatko-opintoihin ja valmiudet toimia osallistuvana kansalaisena demokraattisessa yhteiskunnassa. Perusopetus tukee jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Esi- ja perusopetuksen tehtävänä on tarjota monipuolinen, laadukas, virikkeinen sekä turvallinen oppimisympäristö pätevän henkilökunnan turvin, voimassa olevien opetussuunnitelmien mukaan kohtuullisten kokonaisissa opetusryhmissä.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtenäiskoulun toiminta-kulttuurin edistäminen	Henkilökunnan koulutta-minen Johtoryhmä- ja tiimityön kehittyminen	1 pvä/lukuvuosi Toimintamalli	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Laadukas perusopetus	Nykyaikainen opetustek-nologia Varhainen tuki	Sähköisen oppimateriaa-lin ja laitteiden hyödyntä-minen Tuen kolmiportaisuus toimii	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Työkykyinen ja motivoi-tunut henkilökunta	Työhyvinvointikysely keväällä 2014 Tykytoimintaa Viestinnän kehittyminen Henkilöstön osaamiskar-toitukset	Työviihtyvyyden edistämi-nen Työviihtyvyyden ylläpitä-minen Toimivat viestintätavat koteihin, talon sisällä sekä sidosryhmien suuntaan Kouluttautumissuunnitelma	
Fyysinen oppimisympä-ristö ja sen turvallisuus	Ulko-ovet ja lukitus Kiva Koulu	v. 2014 Toimii opetuksessa luokilla 1,4,7	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 4200 Esi- ja perusopetus	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	998		20 100		20	20
Maksutulot	1 598	500	500	0,0 %	1	1
Tuet ja avustukset	19 480	10 500	0	-100,0 %		
Vuokratulot	30					
Muut tulot						
tulot yhteensä	22 106	11 000	20 600	87,3 %	21	21
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	1 240 436	1 299 670	1 350 050	3,9 %	1350	1350
Palvelujen ostot	228 649	292 640	294 380	0,6 %	294	295
Aineet, tarvikkeet, tavarat	70 665	89 310	90 590	1,4 %	91	91
Avustukset						
Vuokramenot	2 825	5 100	5 100	0,0 %	5	5
Muut menot	3 504	2 050	2 050	0,0 %	2	2
menot yhteensä	1 546 078	1 688 770	1 742 170	3,2 %	1742	1743
TOIMINTAKATE (netto)	-1 523 972	-1 677 770	-1 721 570	2,6 %	-1721	-1722
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	7 669	18 680	19 480	4,3 %	6	3
Tulot						
Menot	473 996	523 990	535 430	2,2 %	535	535
KOKONAISTULOT	22 106	11 000	20 600	87,3 %	21	21
KOKONAISMENOT	2 027 743	2 231 440	2 297 080	2,9 %	2283	2281
NETTO KUSTANNUS	-2 005 637	-2 220 440	-2 276 480	2,5 %	-2 262	-2 260
Vakituisen henkilöstö	19,95	19,16	20,40	6,5 %	20,40	20,40

Lukio

Vastuuhenkilö: Rehtori

Tehtävän toiminta-ajatus:

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys, valmistaa opiskelijat ylioppilastutkintoon sekä antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin.

Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoja tarkastella asioita eri näkökulmista.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lukio-opetuksen saata- vuus	Oman lukion säilyttämi- nen	Vähintään pakolliset ja syventävät kurssit	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtenäiskoulun toiminta- kulttuurin edistäminen	Henkilökunnan koulutta- minen Johtoryhmä- ja tiimityön kehittyminen	1 pvä/lukuvuosi Toimintamalli	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Alueellinen yhteistyö	Jämsän seudullinen toisen asteen yhteistyö; kokouksiin ja toimintaan osallistuminen	Toimiva yhteistyösopi- mus	
Opiskelijoilla riittävät jatko-opiskelutaidot	Nykyaikaiset ja monipuoliset opetusmenetelmät	Kurssitarjonnasta 7 % itsenäistä/verkko/ videoneuvotteluopiskelua	
Yrittäjyyskasvatuksen, kansainvälisyyden ja pedagogiikan kehittä- minen	Keski-Suomen lukiohanke	Yhteistyöhön osallistumi- nen	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Riittävä tuntikehys oppi- lasmäärään nähden	Pienten lukiodien tunnus- lukujen vertailu	Opetuksen kustannusta- son kohtuullistaminen	
Työkykyinen ja motivoi- tunut henkilökunta	Työhyvinvointikysely keväällä 2014 Tykytoimintaa Viestinnän kehittyminen Henkilöstön osaamiskar- toitukset	Työviihtyvyyden edistämi- nen Työviihtyvyyden ylläpitä- minen Toimivat viestintätavat koteihin, talon sisällä sekä sidosryhmien suuntaan Kouluttautumissuunnitelma	

Muut tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Perusopetuksen suorittaneiden hakeutuminen omaan lukioon	Osuus ikäluokasta	50%	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 4300 Lukio	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	320					
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	320	0	0	0,0 %	0	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	398 479	407 370	320 190	-21,4 %	320	320
Palvelujen ostot	11 735	27 100	28 600	5,5 %	29	29
Aineet, tarvikkeet, tavarat	17 871	23 350	23 350	0,0 %	23	23
Avustukset						
Vuokramenot	1 113	3 000	3 000	0,0 %	3	3
Muut menot	207	600	600	0,0 %	1	1
menot yhteensä	429 404	461 420	375 740	-18,6 %	376	376
TOIMINTAKATE (netto)	-429 084	-461 420	-375 740	-18,6 %	-376	-376
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset		600	630	5,0 %	1	1
Tulot						
Menot	64 999	74 350	66 320	-10,8 %	66	66
KOKONAISTULOT	320	0	0	0,0 %	0	0
KOKONAISMENOT	494 404	536 370	442 690	-17,5 %	443	443
NETTO KUSTANNUS	-494 084	-536 370	-442 690	-17,5 %	-443	-443
Vakituisen henkilöstö	3,89	3,82	2,27	-40,6 %	2,27	2,27

Ruokapalvelut

Vastuuhenkilö: Ruokapalveluesimies

Tehtävän toiminta-ajatus:

Ruokapalvelujen tehtävänä on palvella asiakkaitaan maukkailta ja terveellisillä aterioilla. Ruokapalveluilla on yksi jakelukeittiö ja kaksi valmistuskeittiötä, jotka tuottavat palvelunsa taloudellisesti, tehokkaasti ja joustavasti.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Ruokapalvelu tuottaa Kuhmoisten toimipisteiden asiakkaiden ja henkilöstön ateriapalvelut.

- Kuhmoisten palvelutalon asiakkaiden ateriat ja kotiateriat
- Terveysaseman potilaiden ja henkilöstön ateriat
- Toimintakeskuksen lounaat
- Ryhmäpäiväkodin ateriat
- Kouluruokailu

Ruokatuotantoa ohjataan atk-ohjelmalla, joka ilmaisee tuotantoerälistat, ravintoarvot ja kustannukset.

Keittiöt valmistavat ravitsemussuositusten mukaista ruokaa, laatutaso:

- ravitsemushoito ja ruokailu (sairaalan ja ikääntyneiden ruokasuositus)
- kouluruokasuositus
- lasten ruokasuositus

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Ekotehokkaat keittiöt	Sopiva annoskoko Lähiruoan lisääminen 10%:lla	Biojätettä vähemmän Leipää, marjoja, vihanneksia, kananmunat, sienet, maitotuotteet	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Palvelutuotannon edistäminen	Ravintoarvot Asiakaskysely Teemapäivät PK Sidosryhmien palaverit	Ravintosuositusten mukaiset ateriat Tyytyväiset asiakkaat 2 pv/vuosi 2 /vuosi	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Monikulttuurinen arki	Teemapäivät koululla	Ruokaa eri maista 1 krt/kk	

Perustelut:

Ravitsemusryhmä parantaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Ryhmään kuuluu edustus terveysasemalta, kotihoidosta, lasten päivähoidosta, toimintakeskukselta ja koulukeskukselta.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 4400 Ruokapalvelu	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	638 506	619 600	619 600	0,0 %	620	620
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	638 506	619 600	619 600	0,0 %	620	620
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	413 211	358 370	365 710	2,0 %	366	368
Palvelujen ostot	78 961	103 900	104 600	0,7 %	105	105
Aineet, tarvikkeet, tavarat	287 769	307 450	301 000	-2,1 %	301	302
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot	794	350	350	0,0 %		
menot yhteensä	780 734	770 070	771 660	0,2 %	772	775
TOIMINTAKATE (netto)	-142 228	-150 470	-152 060	1,1 %	-152	-155
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	3 805	6 450	4 830	-25,1 %	3	3
Tulot	178 107	167 710	167 400	-0,2 %	167	167
Menot	56 781	61 570	75 090	22,0 %	75	75
KOKONAISTULOT	816 612	787 310	787 000	0,0 %	787	787
KOKONAISMENOT	841 320	838 090	851 580	1,6 %	850	853
NETTO KUSTANNUS	-24 708	-50 780	-64 580	27,2 %	-63	-66
Vakituisen henkilöstö	7,60	8,60	8,60	0,0 %	8,60	8,60

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Tulosalueen esimies: Sivistystoimenjohtaja (kirjastonhoitaja)

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kulttuuritoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia virkistykseen ja elämyksiin järjestämällä erilaisia tapahtumia, elokuvia ja matkoja sekä musiikki- ja työväenopistopalveluja ostopalveluna.

Kirjaston tehtävänä on tarjota ajantasaista, uudistuvaa ja nykyaikaista tiedontarpeita vastaavaa kirjasto- ja tietopalvelua kuntalaisille ja kunnassa asioiville asiakkaille, avoimesti ja ammattitaitoisesti – hyödyksi, huijiksi ja lohduksi.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kulttuuripääoman näkyvyys	Riihigallerian näyttelyn kävijämäärä	E erityisesti lähialueilta	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Perheille yhdessäolon elämyksiä	Elokuvanäytökset 4/kk	Eri ikäryhmät huomioidaan	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lukuharrastuksen edistäminen	Satutunnit/kirja- ja elokuvavinkkaus	2 krt/kk	
	Nuorten lainat	Kasvu	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhteenkuuluvuuden ja paikallisen identiteetin tukeminen	Kauppmuseon irtaimisto	Luettelointi	
	Kotiseutumuseon varasto	Siirto	
Sujuva arki Keski-kirjastoissa	Koulutukset Yhteistyö	Esteetön tiedonkulku ja vastavuoroisuus	

Muut tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuhmoisten historia III		Toimikunnan perustaminen	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 4700 Kirjasto- ja kulttuuritoimi	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	12 004	14 600	10 100	-30,8 %	10	10
Maksutulot	1 494	3 600	5 100	41,7 %	5	5
Tuet ja avustukset	5 700	4 500	0	-100,0 %		
Vuokratulot	2 717	1 500				
Muut tulot	4 823	5 700	3 500	-38,6 %	3	4
tulot yhteensä	26 738	29 900	18 700	-37,5 %	18	19
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	144 081	161 250	159 840	-0,9 %	160	160
Palvelujen ostot	68 608	100 520	88 020	-12,4 %	88	88
Aineet, tarvikkeet, tavarat	60 374	41 890	46 190	10,3 %	46	48
Avustukset	3 300	3 900	3 900	0,0 %	4	4
Vuokramenot	6 545	5 000	5 000	0,0 %	5	5
Muut menot	547	500	500	0,0 %	1	1
menot yhteensä	283 455	313 060	303 450	-3,1 %	304	306
TOIMINTAKATE (netto)	-256 717	-283 160	-284 750	0,6 %	-286	-287
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	17 887					
Tulot	625					
Menot	47 498	50 270	49 790	-1,0 %	50	50
KOKONAISTULOT	27 363	29 900	18 700	-37,5 %	18	19
KOKONAISMENOT	348 840	363 330	353 240	-2,8 %	354	356
NETTO KUSTANNUS	-321 476	-333 430	-334 540	0,3 %	-336	-337
Vakituinen henkilöstö	3,25	3,25	3,12	-4,0 %	3,12	3,12

Vapaa-aikatoimi

Tulosalueen esimies: Sivistystoimenjohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Liikuntatoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia ylläpitää hyvinvointia ja lisätä fyysistä vireyttä monipuolisten palvelujen avulla.

Nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua sekä tarjota nuorille monipuolisia vapaa-ajan palveluja.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Arki- ja lähiliikuntaan kannustava asuin-ympäristö	Puuhapuisto	33,3 % rakennettuna	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Terveysliikuntaohjelman toimenpiteet	Liikuntaneuvonta toimii	
	Nuorten osallisuus	8 tapahtumaa/tilaisuutta	
Asumisviihtyvyyden lisääminen	Käyttäjät: frisbeegolf-rata, kuntosali	Liikuntapaikat houkuttelevat kaikenikäisiä	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 4800 Vapaa-aikatoimi	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	4					
Maksutulot		1 750	1 750	0,0 %	2	2
Tuet ja avustukset		2 700				
Vuokratulot						
Muut tulot	3 747	36 950	66 950	81,2 %	67	67
tulot yhteensä	3 751	41 400	68 700	65,9 %	69	69
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	124 805	118 970	105 560	-11,3 %	106	108
Palvelujen ostot	38 076	35 200	40 550	15,2 %	41	41
Aineet, tarvikkeet, tavarat	26 629	24 000	26 900	12,1 %	27	27
Avustukset	6 590	49 270	72 800	47,8 %	73	73
Vuokramenot	250	950	950	0,0 %	1	1
Muut menot	222		600		1	1
menot yhteensä	196 572	228 390	247 360	8,3 %	249	251
TOIMINTAKATE (netto)	-192 821	-186 990	-178 660	-4,5 %	-180	-182
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	31 996	55 090	50 260	-8,8 %	40	40
Tulot						
Menot	21 839	23 230	43 970	89,3 %	44	44
KOKONAISTULOT	3 751	41 400	68 700	65,9 %	69	69
KOKONAISMENOT	250 407	306 710	341 590	11,4 %	333	335
NETTO KUSTANNUS	-246 657	-265 310	-272 890	2,9 %	-264	-266
Vakituisen henkilöstö	3,00	3,00	3,00	0,0 %	3,00	3,00

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

OPETUS- JA KULTTUURI- TOIMI YHTEENSÄ	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	652 742	634 200	649 800	2,5 %	650	650
Maksutulot	44 885	45 350	46 850	3,3 %	48	48
Tuet ja avustukset	28 180	17 700	0	-100,0 %	0	0
Vuokratulot	2 747	1 500	0	-100,0 %	0	0
Muut tulot	8 669	42 650	70 450	65,2 %	70	71
tulot yhteensä	737 223	741 400	767 100	3,5 %	768	769
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	2 846 052	2 914 160	2 861 300	-1,8 %	2862	2867
Palvelujen ostot	477 009	645 240	654 560	1,4 %	656	658
Aineet, tarvikkeet, tavarat	471 932	496 320	498 030	0,3 %	498	501
Avustukset	160 742	223 170	246 700	10,5 %	247	247
Vuokramenot	10 733	14 850	14 850	0,0 %	14	14
Muut menot	6 569	4 100	4 700	14,6 %	5	5
menot yhteensä	3 973 037	4 297 840	4 280 140	-0,4 %	4282	4292
TOIMINTAKATE (netto)	-3 235 814	-3 556 440	-3 513 040	-1,2 %	-3514	-3523
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	61 358	80 820	75 200	-7,0 %	50	47
Tulot	178 732	167 710	167 400	-0,2 %	167	167
Menot	749 566	818 270	837 930	2,4 %	838	838
KOKONAISTULOT	915 955	909 110	934 500	2,8 %	935	936
KOKONAISMENOT	4 783 961	5 196 930	5 193 270	-0,1 %	5170	5177
NETTO KUSTANNUS	-3 868 007	-4 287 820	-4 258 770	-0,7 %	-4 235	-4 241
Vakituisen henkilöstö	48,46	48,60	49,17	1,2 %	49,17	49,17

TEKNISEN TOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2014
TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tekninen hallinto

Vastuuhenkilö: Rakennusmestari

Tehtävän toiminta-ajatus:

Teknisen toimeen sijoittuvan teknisen lautakunnan tavoitteena on huolehtia yhdyskunnan toiminnan ja kehittämisen edellyttämistä toimenpiteistä, kuten suunnittelu-, rakentamis-, käyttö- ja kunnossapitotehtävistä. Teknisen toimen tavoitteena on turvata elämisen taso kunnan kaikilla alueilla.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Hallinnon tavoitteena on mahdollistaa toiminta-ajatuksen toteutuminen ja luoda sekä ylläpitää ajantasainen tietokanta hallinnonalaltaan.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Riittävä henkilöstökapasiteetti toimintasäännön mukaisten tehtävien hoitamiseen	Henkilömäärä	2,6 henkilötyövuoden kapasiteetti käytössä toimialan hallinnointiin ja työnojoon	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tehtävien organisointi tärkeysjärjestyksen mukaisesti	Henkilöstön toimenkuvat	Resurssien määrittely	

Perustelut: Palvelusuunnitelman toteuttaminen nykyisillä henkilöresursseilla haasteellista.

Budjettirahoituksen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 5000 Tekninen hallinto	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	816					
Maksutulot	1 974	1 700	1 700	0,0 %	2	2
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	577					
Muut tulot						
tulot yhteensä	3 367	1 700	1 700		2	2
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	69 628	94 170	80 420	-14,6 %	80	80
Palvelujen ostot	12 952	16 800	15 200	-9,5 %	16	16
Aineet, tarvikkeet, tavarat	5 377	5 200	4 900	-5,8 %	5	5
Avustukset						
Vuokramenot	642	2 500	1 000	-60,0 %	1	1
Muut menot	81	1 040	1 040	0,0 %	1	1
menot yhteensä	88 680	119 710	102 560	-14,3 %	103	103
TOIMINTAKATE (netto)	-85 313	-118 010	-100 860	-14,5 %	-101	-101
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	1 089	1 500	1 500	0,0 %	2	2
Menot	56 169	66 730	63 980	-4,1 %	64	64
KOKONAISTULOT	4 456	3 200	3 200	0,0 %	4	4
KOKONAISMENOT	144 849	186 440	166 540	-10,7 %	167	167
NETTO KUSTANNUS	-140 393	-183 240	-163 340	-10,9 %	-163	-163
Vakituisen henkilöstö	1,60	2,10	1,60	-23,8 %	1,60	1,60

Kaavoitus ja maankäyttö

Vastuuhenkilö: Rakennusmestari

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kaavoituksen ja maankäytön tavoitteena on kehittää ja ylläpitää toimivaa kuntakeskusrakennetta sekä elinvoimaista maaseutua ja loma-asumisympäristöä. Tavoitteena on pystyä tarjoamaan tontteja eri tahojen tarpeisiin.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhdyskuntasuunnittelussa otetaan huomioon kuntalaisten ja loma-asujien ympäristön toimivuus ja viihtyisyys. Liikennealueiden osalta tavoitteena on parantaa liikenneväylien kuntoa ja helpottaa kunnossapitoa peruskorjaamalla ja rakentamalla väylästä suunnitelmallisesti. Puistojen ja yleisten alueiden osalta tavoitteena on hyvin hoidetut, monikäyttöiset ja viihtyisät kokonaisuudet.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Riittävä tonttitarjonta eri tarpeisiin	Markkinointikelpoisten tonttien määrä	Kysyntää vastaava tonttitarjonta	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asemakaavan uudistaminen	Selvitysten määrä	Kaksi asemakaavaa	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Liikenneverkoston ja yleisten alueiden kuntotason kohottaminen	Saneerausohjelma ja peruskorjaussuunnitelma Peruskorjaustyöt	Saneerausohjelma tehty Korjaussuunnitelma käynnistetty	

Perustelut: Kevyen liikenteen turvallinen liikkuminen Päijännekodille ja Kokkonniemen alueelle edellyttää erillistä kevyen liikenteen väylää. Muuttuva vapaa-ajan vietto vaatii yleisten alueiden ja puistojen kehittymistä monipuolisesti.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 5100 Kaavoitus- ja maankäyttö	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	5 586	5 100	5 100	0,0 %	5	5
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	11 328	11 000	5 900	-46,4 %	6	6
Muut tulot	36					
tulot yhteensä	16 950	16 100	11 000	-31,7 %	11	11
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	51 013	58 240	65 340	12,2 %	66	67
Palvelujen ostot	183 274	217 600	234 100	7,6 %	234	235
Aineet, tarvikkeet, tavarat	56 677	71 850	51 150	-28,8 %	51	51
Avustukset						
Vuokramenot	1 332	1 050	1 150	9,5 %	1	1
Muut menot	30					
menot yhteensä	292 325	348 740	351 740	0,9 %	352	354
TOIMINTAKATE (netto)	-275 376	-332 640	-340 740	2,4 %	-341	-343
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	174 156	338 290	258 940	-23,5 %	260	260
Tulot						
Menot	40 515	46 550	48 430	4,0 %	48	48
KOKONAISTULOT	16 950	16 100	11 000	-31,7 %	11	11
KOKONAISMENOT	506 996	733 580	659 110	-10,2 %	660	662
NETTO KUSTANNUS	-490 046	-717 480	-648 110	-9,7 %	-649	-651
Vakituinen henkilöstö	1,06	1,95	1,95	0,0 %	1,95	1,95

Kiinteistötoimi

Vastuuhenkilö: Rakennusmestari

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kiinteistötoimen tavoitteena on hoitaa ja kunnossapitää kunnan kiinteistöjä kehittävästi ja käyttäjiä mahdollisimman hyvin palvelevalla tavalla.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kiinteistöjä hoidetaan myös ohjelmoiduin kunnossapito- ja peruskorjaustoimenpitein siten, että kunnan rakennetun kiinteistöomaisuuden arvo säilyy.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnossa olevat kiinteistöt	Vikojen korjausaika	Huoltoviat korjataan vuorokaudessa	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan omistamien kiinteistöjen kuntotaso tiedostettu	Tehdyt kiinteistöjen kuntoarviot ja energiaselvitukset	Kolmen keskeisen kiinteistön arvioinnit tehty Peruskorjaushjelma tehty	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan omistamien kiinteistöjen kunto selvitetty	Peruskorjaussuunnitelmien määrä	Peruskorjaushjelman mukainen työ tehty	

Perustelut: Järjestelmällisen peruskorjaustoiminnan edellytyksenä ovat riittävän kattavat ja perusteelliset lähtötiedot.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 5300 Kiinteistötoimi	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	28 334		20 000		20	20
Maksutulot	520					
Tuet ja avustukset		23 750	0	-100,0 %		
Vuokratulot	558 603	578 800	589 900	1,9 %	590	590
Muut tulot						
tulot yhteensä	587 457	602 550	609 900	1,2 %	610	610
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	246 352	302 130	321 630	6,5 %	325	330
Palvelujen ostot	147 661	227 600	181 900	-20,1 %	182	182
Aineet, tarvikkeet, tavarat	511 345	527 120	425 730	-19,2 %	426	426
Avustukset		10 000	0	-100,0 %		
Vuokramenot	60 027	52 500	68 800	31,0 %	69	69
Muut menot						
menot yhteensä	965 385	1 119 350	998 060	-10,8 %	1002	1007
TOIMINTAKATE (netto)	-377 929	-516 800	-388 160	-24,9 %	-392	-397
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	386 375	582 400	600 490	3,1 %	594	600
Tulot	424 462	511 300	544 620	6,5 %	545	545
Menot	32 750	80 880	213 800	164,3 %	214	214
KOKONAISTULOT	1 011 919	1 113 850	1 154 520	3,7 %	1155	1155
KOKONAISMENOT	1 384 510	1 782 630	1 812 350	1,7 %	1810	1821
NETTO KUSTANNUS	-372 591	-668 780	-657 830	-1,6 %	-655	-666
Vakituinen henkilöstö	8,13	8,42	9,00	6,9 %	9,00	9,00

Palo- ja pelastustoimi

Tehtävän toiminta-ajatus:

Palo- ja pelastustoimi on Keski-Suomen pelastuslaitoksen vastuulla. Toiminnan järjestely kyseisellä tavalla on lakisääteistä ja sen kunnalle aiheuttamat kustannukset perustuvat kunnan ja pelastuslaitoksen väliseen sopimukseen.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 5400 Palo- ja pelastustoimi	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	69 119	38 600	31 100	-19,4 %	32	32
Muut tulot						
tulot yhteensä	69 119	38 600	31 100	-19,4 %	32	32
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	20 000	20 490	13 900	-32,2 %	14	14
Palvelujen ostot	190 896	196 650	199 550	1,5 %	200	200
Aineet, tarvikkeet, tavarat	16 877	16 400	17 120	4,4 %	17	17
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot	130					
menot yhteensä	227 903	233 540	230 570	-1,3 %	231	231
TOIMINTAKATE (netto)	-158 785	-194 940	-199 470	2,3 %	-199	-199
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	41 289	13 630	12 950	-5,0 %	12	12
Tulot						
Menot	412	580	470	-19,0 %		
KOKONAISTULOT	69 119	38 600	31 100	-19,4 %	32	32
KOKONAISMENOT	269 605	247 750	243 990	-1,5 %	243	243
NETTO KUSTANNUS	-200 486	-209 150	-212 890	1,8 %	-211	-211
Vakituinen henkilöstö	0,43	0,43	0,25	-41,9 %	0,25	0,25

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	34 735	5 100	25 100	392,2 %	25	25
Maksutulot	2 494	1 700	1 700	0,0 %	2	2
Tuet ja avustukset	0	23 750	0		0	0
Vuokratulot	639 627	628 400	626 900	-0,2 %	628	628
Muut tulot	36	0	0		0	0
tulot yhteensä	676 892	658 950	653 700	-0,8 %	655	655
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	386 994	475 030	481 290	1,3 %	485	491
Palvelujen ostot	534 783	658 650	630 750	-4,2 %	632	633
Aineet, tarvikkeet, tavarat	590 275	620 570	498 900	-19,6 %	499	499
Avustukset	0	10 000	0		0	0
Vuokramenot	62 001	56 050	70 950	26,6 %	71	71
Muut menot	241	1 040	1 040	0,0 %	1	1
menot yhteensä	1 574 294	1 821 340	1 682 930	-7,6 %	1688	1695
TOIMINTAKATE (netto)	-897 402	-1 162 390	-1 029 230	-11,5 %	-1033	-1040
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	601 821	934 320	872 380	-6,6 %	866	872
Tulot	425 551	512 800	546 120	6,5 %	547	547
Menot	129 845	194 740	326 680	67,8 %	326	326
KOKONAISTULOT	1 102 443	1 171 750	1 199 820	2,4 %	1202	1202
KOKONAISMENOT	2 305 960	2 950 400	2 881 990	-2,3 %	2880	2893
NETTO KUSTANNUS	-1 203 517	-1 778 650	-1 682 170	-5,4 %	-1 678	-1 691
Vakituinen henkilöstö	11,22	12,90	12,80	-0,8 %	12,80	12,80

RAKENNUSLAUTAKUNNAN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2014

Rakennusvalvonta

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Rakennusvalvonta on viranomaistoimintaa. Rakennusvalvonnan tehtävänä on osaltaan varmistaa, että noudatetaan hyvää rakennustapaa ja että rakennettu ympäristö on terveellinen, turvallinen ja kestävä. Rakennusvalvonnan työssä yhdistyvät rakentamisen, ympäristökulttuurin ja rakennuslainsäädännön tietotaidot. Rakennusvalvonta on asiantuntijaorganisaatio. Rakennusvalvonta jakaa ja tuottaa informaatiota asiakaskohdista neuvontaa painottaen. Rakennusvalvonnan asiakkaita ovat rakennushankkeeseen ryhtyvä, suunnittelijat, rakentajat sekä tilojen käyttäjät, naapurit sekä ympäristössä liikkuvat ihmiset koko rakennuksen elinkaaren ajan.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien puitteissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä enintään 2 % lupapäätöksistä	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä (laatu, ei suoritekriteeri)	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä enintään 2 % lupapäätöksistä	
Tehokas ohjaus- ja neuvontatyö	Aloituskokousten määrä (vaikuttavuuskriteeri)	Aloituskokous asuinrakennuksille sekä yli 90 m ² :n loma-asunnoille	
Rakennustyön tehokas valvonta	Tarkastusasiakirjojen puutteet (sekä laatu- että vaikuttavuuskriteeri)	Puutteellisten tarkastusasiakirjojen määrä enintään 10 %	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään yksiselitteiset ja selkeät lupapäätökset	Kyselyt päätösten sisällöstä	Kyselyjen määrä enintään 1 % lupapäätöksistä	

Perustelut:

Lupapäätösten vaikutukset ovat peruuttamattomia. Ohjaus- ja neuvontatyöllä pyritään ennakolta rakennushankkeeseen ryhtyvälle antamaan tietoa oikeista menettelyistä sekä ennakkosuunnittelun merkityksestä. Aloituskokouksissa varsinkin kertarakentajat saavat arvokasta tietoa rakennushankkeen eri vaiheista. Tarkastusasiakirja on rakennushankkeeseen ryhtyvän ja keskeisten osapuolien pitämä raportti rakennushankkeen eri työvaiheista. Tarkastusasiakirjan yhteenveto arkistoidaan pysyvästi lupa-asiakirjoihin. Tarkastusasiakirjan merkitys korostuu, jos jälkepäin joudutaan selvittämään eri osapuolten vastuita rakennustyön asianmukaisesta suorittamisesta.

Normivetoisuus tuo rakennusvalvonnalle väistämättä uusia haasteita, valvoohan se kiristyvien vaatimusten toteutumista. Kunnan maantieteellinen laajuus tuo omat lisähaasteensa rakennusvalvonnan henkilöstöresurssien riittävyyteen ja rakennusvalvonnan toteuttamiseen.

Ympäristönsuojelu

Vastuhenkilö: Ympäristösihteeri

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee edistää ja valvoa kunnan ympäristönsuojelua siten, että suoritettavilla toimenpiteillä turvataan viihtyisä ja luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö kaikille.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien puitteissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään yksiselitteiset ja selkeät lausunnot	Kyselyt lausuntojen sisällystä	Kyselyjen määrä enintään 1 % lausunnoista	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Hiilineutraali-kuntahankkeen edistämisen kunnassa	Tiedottaminen energiansäästötoimista ja ilmastomuutoksesta	Vähintään 2 tiedotetta vuodessa	

Perustelut:

Ympäristönsuojelun lupapäätöksillä, neuvonnalla ja lausuntojen annolla pyritään ohjaamaan asiakkaita suorittamaan toimenpiteet lakien ja asetusten mukaisesti ympäristö ja naapurit huomioiden.

Yksityistiet

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tehtävänä on kunnan yksityisteiden kunnossapitoon osoittaman avustuksen jakaminen avustukseen oikeutetuille sekä kunnalle yksityistielaisissa määrättyjen ja hallintosäännössä rakennuslautakunnalle siirrettyjen tehtävien hoitaminen. Tehtävistä yksityistielain mukaiset toimitusasiat ovat viranomaistoimintaa. Asiakkaita ovat yksityisteiden vaikutuspiirissä olevat kuntalaiset sekä kunnan jäsenet, joille tulee jakaa ja tuottaa informaatiota yksityisteiden käyttöön ja hallintoon liittyvissä asioissa.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yksityisteiden kunnossapitoavustusten jaosta sekä lakisääteisistä tehtävistä huolehtiminen resurssien puitteissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään lainmukaiset ja yksiselitteiset selkeät päätökset rakennuslautakunnan toimituksissa	Valitusten määrä (laatu, ei suoritekriteeri)	Päätökset eivät olennaisesti muutu maa- ja metsätalouden alalla	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tiekuntien avustaminen yksityistieverkon kunnossapitämiseksi	Avustettavat tiet ovat liikennöitävässä kunnossa	Avustettujen teiden kunto on vähintään tyydyttävä	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään lainmukaiset ja yksiselitteisen selkeät päätökset rakennuslautakunnan toimituksissa	Valitusten määrä (laatu, ei suoritekriteeri)	Päätökset eivät olennaisesti muutu maaaoikeudessa	

Perustelut:

Rakennuslautakunnan toimituksessa ratkaistaan pääasiassa tiekunnan kokouksista tehty valitukset. Huolellisesti valmisteltu ja läpiviety toimitus edesauttaa asianosaisten oikeusturvan toteutumista ja osoittaa tiekunnille myös heidän päätöstensä lainmukaisuuden merkityksen: toimituksesta aiheutuvat kustannukset tulevat yleensä tiekunnan maksettavaksi. Tiekuunnille vähäinenkin ulkopuolinen apu yksityisteiden kunnossapitokustannuksiin on tarpeen ja kunta haluaa osaltaan olla avustamassa tiekuntia, joiden vaikutuspiirissä on pysyvästi asuttuja talouksia.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: 5900 Rakennuslautakunta	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	3 808	500	500	0,0 %	1	1
Maksutulot	58 117	37 500	37 500	0,0 %	38	38
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	61 925	38 000	38 000	0,0 %	39	39
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	97 107	115 800	117 990	1,9 %	120	120
Palvelujen ostot	22 225	29 500	29 500	0,0 %	30	30
Aineet, tarvikkeet, tavarat	3 893	12 600	12 600	0,0 %	13	13
Avustukset	25 000	25 000	25 000	0,0 %	25	25
Vuokramenot		2 600	2 600	0,0 %	3	3
Muut menot	1 914	5 000	5 000	0,0 %	5	5
menot yhteensä	150 139	190 500	192 690	1,1 %	196	196
TOIMINTAKATE (netto)	-88 214	-152 500	-154 690	1,4 %	-157	-157
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	0					
Tulot	0					
Menot	19 442	22 640	22 920	1,2 %	23	23
KOKONAISTULOT	61 925	38 000	38 000	0,0 %	39	39
KOKONAISMENOT	169 580	213 140	215 610	1,2 %	219	219
NETTO KUSTANNUS	-107 656	-175 140	-177 610	1,4 %	-180	-180
Vakituinen henkilöstö	1,50	1,90	1,90	0,0 %	1,90	1,90

Laitostoiminta (varasto, vesihuolto, pesula ja kaukolämpö)

Vastuuhenkilö: Rakennusmestari

Tehtävän toiminta-ajatus:

Vesihuollon tavoitteena on tuottaa puhdasta talousvettä kaikille verkostoon liittyneille kiinteistöille ja käsitellä viemäriverkkoon liittyneissä kiinteistöissä syntynyt jätevesi ympäristön kannalta turvallisesti.

Kaukolämmön tavoitteena on toimittaa tarvittava lämpöenergia kunnan omistamiin sekä yksityisiin, kaukolämpöön liitettyihin kiinteistöihin.

Pesulatoiminnan tavoitteena on tuottaa kysyntää vastaavaa palvelua.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vesihuoltolaitos jakaantuu kahteen osaan, puhtaan veden tuotantoon ja jäteveden käsittelyyn.

Kaukolämpö ostaa kaiken Kuhmoisten Lämpö Oy:n biolämpökeskuksen tuottaman lämpöenergian ja jakelee sen kunnan omistaman kaukolämpöverkon kautta kulutuspaikkoihin.

Kunnan omistamassa pesulassa pestään kunnan palvelutuotannossa syntynyt pyykki ja jonkin verran myös ulkopuolisten asiakkaiden tuomaa pyykkiä.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Puhtaan talousveden tuottaminen ja jätevesien turvallinen käsittely Kaukolämmön häiriötön jakelu	Vedenlaadun seuranta Jäteveden laadun seuranta	Ei häiriöitä toiminnassa	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vesi- ja lämpöhuollon varmistaminen	Verkoston dokumentointi ja kuntokartoitus Kolmannen vedenottamon suunnittelu	Saneerausohjelma tehty Suunnitelma valmis budjetointia varten	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kolmas vedenottamo	Suunnittelu käynnistetty	Kolmannen vedenottamon paikka päätetty	
Kaukolämpöverkon rakentaminen	Kaukolämpöverkko valmis	Kaukolämpöverkko käytössä	

Perustelut: Vesihuollon laitteiston kunnan tarkkailu ja parantaminen mahdollistavat turvallisen vesihuollon. Kaukolämpöverkon jakelu ja myynti alkaa.

TOIMIALA: 7000 Laitostoiminta	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	304 585	675 000	1 029 000	52,4 %	800	800
Maksutulot	28					
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	400		410			
Muut tulot	934		500			
tulot yhteensä	305 947	675 000	1 029 910	52,6 %	800	800
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	147 185	149 020	173 790	16,6 %	174	174
Palvelujen ostot	120 940	355 900	363 830	2,2 %	113	113
Aineet, tarvikkeet, tavarat	113 183	138 600	553 690	299,5 %	600	600
Avustukset						
Vuokramenot	333	31 600	36 600	15,8 %	2	2
Muut menot	11 400		300			
menot yhteensä	393 041	675 120	1 128 210	67,1 %	889	889
TOIMINTAKATE (netto)	-87 094	-120	-98 300	81816,7 %	-89	-89
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	167 693	242 470	250 390	3,3 %	250	250
Tulot	37 281	82 330	213 250	159,0 %	213	213
Menot	19 083	20 210	30 700	51,9 %	31	31
KOKONAISTULOT	343 228	757 330	1 243 160	64,2 %	1013	1013
KOKONAISMENOT	579 817	937 800	1 409 300	50,3 %	1170	1170
NETTO KUSTANNUS	-236 589	-180 470	-166 140	-7,9 %	-157	-157
Vakituinen henkilöstö	4,88	3,70	3,70	0,0 %	3,70	3,70

VESIHUOLTOLAITOS	TP	TA +muutos	TA	TS	TS
	2012	2013	2014	2015	2016
TULOSBUDJETTI	€	€	€	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot					
Myyntitulot ulkoiset					
Vesi- ja jätevesimaksut	215 605	291 000	303 000	303	303
Vesihuollon liittymismaksut	0	6 000	6 000	6	6
Myyntitulot sisäiset	34 522	34 330	40 000	40	40
Tuet ja avustukset					
Muut tulot	1 362	0	910	1	1
Toimintatulot yhteensä	251 489	331 330	349 910	350	350
Toimintamenot					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Puhdistusaineet ja -tarvikkeet	-13 665	-2 220	-14 000	-2	-2
Sähkö	-50 654	-48 000	-48 000	-48	-48
Kalusto	-5 080	-7 000	-5 000	-7	-7
Rakennusmateriaali	-4 219	-1 010	-2 000	-1	-1
Muu materiaali	-2 657	-15 290	-6 510	-15	-15
Sisäiset vesimaksut	-1 826	-2 000	0		
Palvelujen ostot					
Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut	-11 996	-21 850	-21 800	-18	-18
Posti- ja telepalvelut	-4 311	-3 800	-3 800	-4	-4
Jätehuoltomaksut	-2 411	-3 520	-3 520	-4	-4
Rakennusten ja alueiden kunnossapito	-7 993	-12 400	-12 400	-18	-18
Koneiden ja laitteiden kunnossapito	-43 200	-20 380	-20 380	-20	-20
Muut palvelut	-41 724	-24 620	-22 550	-7	-7
Sisäiset palvelut	-7 220	-6 120	-9 730	-6	-6
Henkilöstömenot					
Työsuhteisten palkat	-36 479	-40 900	-36 160	-41	-41
Erillis- ja varallaolokorvaukset	-17 736	-12 600	-18 000	-13	-13
Muut palkat	-6 885	-5 050	-5 460	-5	-5
Henkilöstökorvaukset	1 304	2 400	0	0	0
Eläkevakuutusmaksut	-12 905	-13 200	-13 440	-13	-13
Muut palkkojen sivukulut	-3 444	-2 950	-3 000	-3	-3
Muut menot	-575	-600	-900	-1	-1
Toimintamenot yhteensä	-273 678	-241 110	-246 650	-226	-226
Toimintakate	-22 189	90 220	103 260	124	124
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot (sisäiset)					
Muut rahoitustulot					
Korkomenot (sisäiset)	-10 734	0	-10 000	-10	-10
Muut rahoitusmenot	-50	0	0		
Vuosikate	-32 973	90 220	93 260	114	114
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-152 883	-217 660	-184 380	-190	-200
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-185 856	-127 440	-91 120	-76	-86

KAUKOLÄMPÖ	TA +muutos	TA	TS	TS
	2013	2014	2015	2016
TULOSBUDJETTI	€	€	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot				
Myyntitulot ulkoiset				
Lämmön myynti	10 000	368 000	490	500
Sisäinen lämmön myynti	48 000	171 760	172	172
Muut myyntitulot	250 000	250 000	0	0
Toimintatulot yhteensä	308 000	789 760	662	672
Toimintamenot				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Puhdistusaineet ja -tarvikkeet	-1 000	-1 000	-1	-1
Sähkö	-1 000	-1 000	-1	-1
Lämmitys	-25 000	-436 200	-580	-580
Kalusto	-1 000	-1 000	-1	-1
Rakennusmateriaali	-3 000	-3 000	-3	-3
Muu materiaali	0	0	0	0
Palvelujen ostot				
Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut	-2 000	-10 000	-10	-10
Posti- ja telepalvelut	-500	0	0	0
Jätehuoltomaksut	-300	-300	0	0
Rakennusten ja alueiden kunnossapito	-5 000	-5 000	-5	-5
Koneiden ja laitteiden kunnossapito	-250 000	-250 000	-5	-5
Muut palvelut	-5 600	-7 100	-7	-7
Sisäiset palvelut	0	-14 760	-15	-15
Henkilöstömenot				
Tilapäisten palkat	0	-16 500	0	0
Erillis- ja varallaolokorvaukset	-1 500	-1 500	-13	-13
Eläkevakuutusmaksut	-330	-4 060	-13	-13
Muut palkkojen sivukulut	-70	-910	-3	-3
Muut menot	-30 000	-35 000	-1	-1
Toimintamenot yhteensä	-326 300	-787 330	-658	-658
Toimintakate	-18 300	2 430	4	14
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot (sisäiset)				
Muut rahoitustulot				
Korkomenot (sisäiset)	-3 000	-9 100	-10	-10
Muut rahoitusmenot	0	0		
Vuosikate	-21 300	-6 670	-6	4
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	0	-50 000	-70	-70
TILIKAUDEN TULOS	-21 300	-56 670	-76	-66

TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	343 128	680 600	1 054 600	55,0 %	826	826
Maksutulot	60 639	39 200	39 200	0,0 %	40	40
Tuet ja avustukset	0	23 750	0		0	0
Vuokratulot	640 027	628 400	627 310	-0,2 %	628	628
Muut tulot	970	0	500		0	0
tulot yhteensä	1 044 764	1 371 950	1 721 610	25,5 %	1 494	1 494
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	631 286	739 850	773 070	4,5 %	779	785
Palvelujen ostot	677 948	1 044 050	1 024 080	-1,9 %	775	776
Aineet, tarvikkeet, tavarat	707 352	771 770	1 065 190	38,0 %	1112	1112
Avustukset	25 000	35 000	25 000	-28,6 %	25	25
Vuokramenot	62 334	90 250	110 150	22,0 %	76	76
Muut menot	13 555	6 040	6 340	5,0 %	6	6
menot yhteensä	2 117 474	2 686 960	3 003 830	11,8 %	2773	2780
TOIMINTAKATE (netto)	-1 072 710	-1 315 010	-1 282 220	-2,5 %	-1279	-1286
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	769 514	1 176 790	1 122 770	-4,6 %	1116	1122
Tulot	462 832	595 130	759 370	27,6 %	760	760
Menot	168 370	237 590	380 300	60,1 %	380	380
KOKONAISTULOT	1 507 596	1 967 080	2 480 980	26,1 %	2254	2254
KOKONAISMENOT	3 055 358	4 101 340	4 506 900	9,9 %	4269	4282
NETTO KUSTANNUS	-1 547 762	-2 134 260	-2 025 920	-5,1 %	-2 015	-2 028
Vakituinen henkilöstö	17,60	18,50	18,40	-0,5 %	18,40	18,40

KÄYTTÖTALOUS YHTEEN- SÄ	TP 2012 €	TA 2013 + muutos €	TA 2014 €	Muutos-% edell. ta	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	1 247 063	1 660 100	2 023 700	21,9 %	1 796	1 791
Maksutulot	109 724	86 650	89 050	2,8 %	91	91
Tuet ja avustukset	283 309	262 050	233 000	-11,1 %	235	235
Vuokratulot	646 038	633 400	630 810	-0,4 %	631	631
Muut tulot	86 762	126 870	98 100	-22,7 %	97	98
tulot yhteensä	2 372 896	2 769 070	3 074 660	11,0 %	2 850	2 846
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	4 517 629	4 941 700	4 914 650	-0,5 %	4916	4944
Palvelujen ostot	11 244 709	12 104 390	12 588 400	4,0 %	12342	12345
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1 207 451	1 310 500	1 591 740	21,5 %	1638	1641
Avustukset	255 486	359 670	369 200	2,6 %	370	370
Vuokramenot	76 309	116 000	132 300	14,1 %	97	97
Muut menot	49 304	49 090	37 350	-23,9 %	37	37
menot yhteensä	17 350 888	18 881 350	19 633 640	4,0 %	19400	19434
TOIMINTAKATE (netto)	-14 977 991	-16 112 280	-16 558 980	2,8 %	-16550	-16588
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	830 872	1 332 348	1 197 970	-10,1 %	1166	1169
Tulot	1 042 331	1 197 830	1 389 430	16,0 %	1 367	1 367
Menot	1 042 331	1 197 830	1 389 430	16,0 %	1387	1387
KOKONAISTULOT	3 415 227	3 966 900	4 464 090	12,5 %	4217	4213
KOKONAISMENOT	19 224 090	21 411 528	22 221 040	3,8 %	21953	21990
NETTO KUSTANNUS	-15 808 863	-17 444 628	-17 756 950	1,8 %	-17 736	-17 777
Vakituinen henkilöstö	74,55	75,09	75,56	0,6 %	75,56	75,56

TULOSLASKELMA (ulkoinen ja sisäinen)	TP 2012	TA +muutos 2013	TA 2014	TS 1000 € 2015	TS 1000 € 2016
Toimintatulot					
Myyntitulot	1 864 931	2 346 630	2 868 510	2 641	2 636
Maksutulot	109 724	86 650	89 050	91	91
Tuet ja avustukset	283 309	262 050	233 000	235	235
Vuokratuotot	1 070 501	1 144 700	1 175 430	1 176	1 176
Muut toimintatulot	86 762	126 870	98 100	97	98
Toimintatulot yhteensä	3 415 227	3 966 900	4 464 090	4 240	4 236
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-4 517 629	-4 941 700	-4 914 650	-4 916	-4 944
Palvelujen ostot	-11 844 829	-12 725 470	-13 241 450	-12 995	-12 998
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 225 199	-1 375 950	-1 783 500	-1 830	-1 833
Avustukset	-255 486	-359 670	-369 200	-370	-370
Vuokramenot	-500 771	-627 300	-676 920	-642	-642
Muut toimintamenot	-49 304	-49 090	-37 350	-37	-37
Toimintamenot yhteensä	-18 393 218	-20 079 180	-21 023 070	-20 790	-20 824
Toimintakate	-14 977 991	-16 112 280	-16 558 980	-16 550	-16 588
Verotulot	7 389 819	7 560 000	7 700 000	7 726	7 720
Valtionosuudet	8 739 601	8 998 650	9 029 630	9 000	9 000
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	61 864	50 000	58 970	60	60
Muut rahoitustulot	78 460	47 000	40 200	40	40
Korkomenot	-25 724	-25 000	-25 000	-30	-30
Muut rahoitusmenot	-38 098	-25 200	-32 200	-32	-32
Rahoitustulot ja -menot netto	76 502	46 800	41 970	38	38
Vuosikate	1 227 931	493 170	212 620	214	170
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-830 872	-1 257 610	-1 197 970	-1 166	-1 169
Arvonalentumiset	0	-74 738	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	397 059	-839 178	-985 350	-952	-999

<u>Investoinnit:</u>	Suunnitelmakausi				v. 2017	v. 2014-2017
	v. 2014 valtuuston sitovuustaso	v. 2014 investoin- nit	v. 2015 investoin- nit	v. 2016 investoin- nit		
<u>Laajakaistahanke (2x11 068 €)</u>	22 130 €	22 130 €				22 130 €
<u>Investoinnit kiinteistöihin:</u>	420 000 €					
Opetus- ja kulttuuritoimen käytössä olevat kiinteistöt		90 000 €	250 000 €	150 000 €	50 000 €	540 000 €
Sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevat kiinteistöt		280 000 €	300 000 €	250 000 €	100 000 €	930 000 €
Muut kunnan kiinteistöt		50 000 €	100 000 €	150 000 €		300 000 €
<u>Investoinnit kunnan vuokrattaviin kiinteistöihin:</u>	100 000 €					
Vainiontien asuntola ja Toimintakeskus			20 000 €			20 000 €
Vuokrattavat teollisuuskiinteistöt		100 000 €	250 000 €	50 000 €		400 000 €
Muut vuokrattavat kiinteistöt			160 000 €			160 000 €
Satama ja laiturialueet			20 000 €	20 000 €	10 000 €	50 000 €
<u>Investoinnit laitostoimintaan:</u>						
<u>Kaukolämpöverkon rakentaminen</u>	100 000 €					
Kaukolämpöverkon loppuosa		100 000 €	40 000 €	10 000 €	0 €	150 000 €

Investoinnit:

	Suunnitelmakausi				v. 2017	v. 2014-2017
	v. 2014 valtuuston sitovuustaso	v. 2014 investoin- nit	v. 2015 investoin- nit	v. 2016 investoin- nit		
<u>Investoinnit vesihuoltoon:</u>	50 000 €					
Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus		50 000 €	50 000 €	50 000 €	50 000 €	200 000 €
Jätevedenpuhdistamon saneeraus		0 €		500 000 €		500 000 €
Uuden vedenottamon rakentaminen		0 €		200 000 €		200 000 €
<u>Yleiset alueet ja liikenneväylät:</u>	507 500 €					
Puuhapuiston laitteisto		22 500 €				22 500 €
Puisto ja virkistysalueet		30 000 €	10 000 €	10 000 €	10 000 €	60 000 €
Toritie+Tori		255 000 €				255 000 €
Kaavateiden saneeraus ja valaistus		150 000 €	150 000 €	100 000 €	20 000 €	420 000 €
Kaavateiden päällystäminen		50 000 €	50 000 €	20 000 €	20 000 €	140 000 €
<u>Kalusto:</u>	27 000 €					
Koneita ja laitteita		27 000 €	40 000 €	20 000 €	20 000 €	107 000 €
Yhteensä	1 226 630 €	1 226 630 €	1 440 000 €	1 530 000 €	280 000 €	4 476 630 €

INVESTOINTIHANKKEET VUOSILLE 2014 - 2016

HANKKEEN NIMI	Investoinnit kiinteistöihin	
LAATIJA	Markus Virolainen, rakennusmestari	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JONKA KÄYTTÖÖN INVESTOINTI TULEE	Tekninen lautakunta	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JOKA TOTEUTTAA INVESTOINNIN	Tekninen lautakunta	
ESITETTÄVÄ ALOITUSVUOSI	2014	
KOKONAISKUSTANNUSARVIO	€	1 620 000 €
VALTIONOSUUS	€	
MUUT TULOT	€	
KUNNAN NETTO-OSUUS	€	

VUOTUISET MÄÄRÄRAHA- JA TULOARVIOESITYKSET			
		MENOT	TULOT
2014	€	420 000 €	
2015	€	650 000 €	
2016	€	550 000 €	

PERUSTELUT
Nuorisotalon korjauksiin 2014: <u>30 000 €</u>. Kuhmolan Wc-tilojen ja ovien korjaukseen 2014 <u>60 000 €</u>. Opetus- ja kulttuuritoimen käytössä olviin kiinteistöihin tehdään esteettömyys-, sisäilma- ja energiakorjauksia 2015 alkaen rakennus kerrallaan. Sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevat kiinteistöt: Terveyskeskuksen saneeraus alkaa vuonna 2014 jatkuen vuonna 2015: <u>250 000 €</u> - Ulkovaipan energian ja veden pitävyys - Sisäilma ja ilmanvaihto - Vesijohdot ja viemärit - Toiminnalliset muutokset sisällä ja ulkona Päijännekodin saneeraus suunnitellaan vuoden 2014 aikana 2-3 vaiheiseksi saneerausohjelmaksi: <u>30 000 €</u> - Toiminnan muutokset sisällä ja ulkona - Rakenteet, kalusteet ja pinnat - Talotekniikan tarvitsemat korjaukset Kuntalan rakennustekninen korjaus 2015-2016: <u>50 000 €</u> - Esteettömyys - Sisä- ja ulkopinnat

INVESTOINTIHANKKEET VUOSILLE 2014 - 2016

HANKKEEN NIMI	Investoinnit kunnan vuokrattaviin kiinteistöihin	
LAATIJJA	Markus Virolainen, rakennusmestari	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JONKA KÄYTTÖÖN INVESTOINTI TULEE	Tekninen lautakunta	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JOKA TOTEUTTAA INVESTOINNIN	Tekninen lautakunta	
ESITETTÄVÄ ALOITUSVUOSI	2013	
KOKONAISKUSTANNUSARVIO	€	400 000 €
VALTIONOSUUS	€	
MUUT TULOT	€	
KUNNAN NETTO-OSUUS	€	

VUOTUISET MÄÄRÄRAHA- JA TULOARVIOESITYKSET			
		MENOT	TULOT
2014	€	100 000 €	
2015	€	230 000 €	
2016	€	70 000 €	

PERUSTELUT
Teollisuushallit: <u>100 000 €</u> - 24-Halli: Muutostyöt pienteollisuustiloiksi tarvittaessa - Pajatie 3: Muutostyöt kunnan varikkotoiminnan käyttöön 2015 - Pajatie 5: Vaipan korjaustyöt 2014 Toimintakeskus: - Sähköturvallisuus ja energiatehokkuusinvestoinnit 2015 Muut vuokrattavat kiinteistöt (Sahanranta): - Lämmitysjärjestelmän uudistaminen 2015

INVESTOINTIHANKKEET VUOSILLE 2014 - 2016

HANKKEEN NIMI	Kaukolämpöverkon rakentaminen	
LAATIJA	Markus Virolainen, rakennusmestari	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JONKA KÄYTTÖÖN INVESTOINTI TULEE	Tekninen lautakunta	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JOKA TOTEUTTAA INVESTOINNIN	Tekninen lautakunta	
ESITETTÄVÄ ALOITUSVUOSI	2013	
KOKONAISKUSTANNUSARVIO	€	1 100 000 €
VALTIONOSUUS	€	
MUUT TULOT	€	
KUNNAN NETTO-OSUUS	€	

VUOTUISET MÄÄRÄRAHA- JA TULOARVIOESITYKSET			
		MENOT	TULOT
2014	€	100 000 €	
2015	€	40 000 €	
2016	€	10 000 €	

PERUSTELUT
Kaukolämpöverkon investoinnit 2013: 950 000 € Kaukolämpöverkon viimeistelytyöt, nurmikot, asfaltit ym. <u>100 000 €</u> Vuosille 2015 ja 2016 varaudutaan joihinkin lisäliittymiin, jotka vaativat kunnan investointeja. Satamarinteen ja Koskenpartaan asemakaava-alueen liittäminen kaukolämpöverkkoon vaatii erillisen määrärahan.

INVESTOINTIHANKKEET VUOSILLE 2014 - 2016

HANKKEEN NIMI	Investoinnit vesihuoltoon	
LAATIJA	Markus Virolainen, rakennusmestari	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JONKA KÄYTTÖÖN INVESTOINTI TULEE	Tekninen lautakunta	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JOKA TOTEUTTAA INVESTOINNIN	Tekninen lautakunta	
ESITETTÄVÄ ALOITUSVUOSI	2012	
KOKONAISKUSTANNUSARVIO	€	850 000 €
VALTIONOSUUS	€	
MUUT TULOT	€	
KUNNAN NETTO-OSUUS	€	

VUOTUISET MÄÄRÄRAHA- JA TULOARVIOESITYKSET			
		MENOT	TULOT
2014	€	50 000 €	
2015	€	50 000 €	
2016	€	750 000 €	

PERUSTELUT
Verkoston saneeraustarve on jatkuva ja sitä tehdään vuosittain. Suunnittelukauden loppupuolella jätevedenpuhdistamolla tulee tehtävä laitteiston ja altainen uudistamista: <u>50 000 €</u> Uuden vedenottamon/pohjavesikaivon rakentaminen on tarpeen vesihuollon varmistamiseksi. Satamarinteen ja Koskenpartaan asemakaava-alueen liittäminen vesi- ja viemäriverkkoon vaatii erillisen määrärahan.

INVESTOINTIHANKKEET VUOSILLE 2014 - 2016

HANKKEEN NIMI	Yleiset alueet ja liikenneväylät	
LAATIJA	Markus Virolainen, rakennusmestari	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JONKA KÄYTTÖÖN INVESTOINTI TULEE	Tekninen lautakunta ja sivistyslautakunta	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JOKA TOTEUTTAA INVESTOINNIN	Tekninen lautakunta	
ESITETTÄVÄ ALOITUSVUOSI	2013	
KOKONAISKUSTANNUSARVIO	€	847 500 €
VALTIONOSUUS	€	
MUUT TULOT	€	
KUNNAN NETTO-OSUUS	€	

VUOTUISET MÄÄRÄRAHA- JA TULOARVIOESITYKSET			
		MENOT	TULOT
2014	€	507 500 €	
2015	€	210 000 €	
2016	€	130 000 €	

PERUSTELUT
Puuhapuiston rakentaminen kaikenikäisten kohtaamis- ja liikuntapaikaksi alkaa 2014. <u>52 500 €</u>. Sisältää puuhapuiston laitteistohankintoja 22 500 €. Toritie kunnostetaan 2014 puoliksi ELY-keskuksen kanssa: <u>255 000 €</u> (ELY 235 000 € alv 0%). Torialue kunnostetaan 2014 toritien kunnostamisen yhteydessä (20 000 €). Kaavateiden valaistusta, pinnoitteita ja kuntoa parannetaan vuosittain: <u>200 000 €</u> Satamarinteen ja Koskenpartaan asemakaava-alueen kaavateiden rakentaminen vaatii erillisen määrärahan.

INVESTOINTIHANKKEET VUOSILLE 2014 - 2016

HANKKEEN NIMI	Koneet ja laitteet	
LAATIJA	Markus Virolainen, rakennusmestari	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JONKA KÄYTTÖÖN INVESTOINTI TULEE	Tekninen lautakunta ja sivistyslautakunta	
TOIMIELIN (LAUTAKUNTA), JOKA TOTEUTTAA INVESTOINNIN	Tekninen lautakunta	
ESITETTÄVÄ ALOITUSVUOSI	2014	
KOKONAISKUSTANNUSARVIO	€	87 000 €
VALTIONOSUUS	€	
MUUT TULOT	€	
KUNNAN NETTO-OSUUS	€	

VUOTUISET MÄÄRÄRAHA- JA TULOARVIOESITYKSET			
		MENOT	TULOT
2014	€	27 000 €	
2015	€	40 000 €	
2016	€	20 000 €	

PERUSTELUT
Teknisen toimen ja liikuntatoimen yhteinen pientraktori työlaitteineen uusitaan 2014.(nurmikonleikkaus, koulukeskuksen ja jääkenttien lumen auraaminen ja piha-alueiden harjaaminen). <u>27 000 €</u> Teknisen toimen kuorma-autona rekisteröidyn pakettiauton vaihdetaan pakettiautoksi rekisteröityyn autoon 2015.

LIITE 1**SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI****Sosiaali- ja terveyslautakunta**

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat muodostaneet 1.1.2013 lähtien kuntalain 76 §:n 2 momentin mukaisen sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen siten, että järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla, järjestämisen ja tilaamisen valmistelun ja toimeenpanon vastuu on yhteisellä sosiaali- ja terveyslautakunnalla. Sosiaali- ja terveyslautakunta ja yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystoimi kuuluvat vastuukunnan hallintoon.

Yhteistoiminta-alueen tehtävinä ovat kunnille kuuluvien lakisääteisten ja sopijakuntien yhteisesti hyväksymien muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen. Yhteistoiminta-alue sekä ostaa, tuottaa itse ja välittää palveluita. Yhteistoiminta-alueen hallinto hoitaa sosiaali- ja terveystoimen kunnille kuuluvat viranomais-tehtävät. Jämsän kaupungin palveluiden järjestämisvastuuseen kuuluu oikeus ja velvollisuus huolehtia sopimuksen piiriin kuuluvien palveluiden saatavuudesta yhteistoiminta-alueella. Hallinnon järjestämisessä noudatetaan vastuukuntana toimivan Jämsän kaupungin valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja sen nojalla annettuja muita määräyksiä ja ohjeita. Kustannusten kohdentaminen tapahtuu erillisen sopimuksessa olevan liitteen mukaisesti. Pääperiaatteena kohdentamisessa on aiheuttamisperiaate.

Toiminnan vuosittaiset ja taloussuunnitelmakauden tavoitteet määrittelevät sopijakuntien valtuustot vuosittain tehtävän tilauksen yhteydessä. Kuntien tavoitteet sovitetaan yhteen neuvotteluissa tilausten yhteistoiminta-alueen tuottamien tai välittämien palveluiden tai palvelukokonaisuuksien sisällöistä. Neuvotteluja käyvät sopijakuntien edustajat yhteistä sosiaali- ja terveyslautakuntaa edustavien henkilöiden kanssa.

Sopijakuntien yhteinen toimielin on 9-jäseninen Jämsän kaupungin hallinnossa oleva sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa Jämsän kaupungilla on 7 jäsentä ja Kuhmoisten kunnalla 2 jäsentä. Jäsenille on nimetty varajäsenet. Yhteistoiminta-alueen kunnat nimeävät hallituksistaan yhden edustajan sosiaali- ja terveyslautakuntaan. Hallituksen edustajilla on puhevalta, mutta ei äänivaltaa lautakunnan kokouksissa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii Jämsän kaupungin organisaatiossa ja siihen sovelletaan kuntalain ja erityislakien määräyksiä tältä pohjalta. Lautakunnan toimikausi on valtuuston toimikausi. Lautakunnan tehtävistä ja esittelystä määrätään Jämsän hallintosäännössä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii myös terveydenhuoltolain 12 §:n mukaisena terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteistoiminta-alueen väestömäärä on noin 25 000 asukasta ja alue on pinta-alaltaan hyvin laaja. Alueen väestö vähenee ja ikääntyy ja erityisesti yli 85 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy huomattavasti nykyisestä. Tästä syystä erityisesti vanhusten palveluiden alueella tullaan tarvitsemaan erilaisia tapoja hoitaa palvelujen kysynnän kasvu. Alueen elinkeinorakenteesta johtuva työttömyyden lisääntyminen tuo haasteita palvelujärjestelmälle ja lisää myös työttömyyden hoitoon liittyviä kustannuksia. Erityisesti nuorten työttömyyden vähentäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa on erittäin painopistealueita. Myös lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen suunnataan voimavaroja.

Heikentyvä valtion ja kuntien taloudellinen tilanne sekä erityisesti Jämsän kaupungin heikkenevä talous edellyttävät merkittäviä muutoksia myös sosiaali- ja terveyspalveluissa. Palveluja on sopeutettava vastaamaan kaupungin kantokykyä. Tämä merkitsee toimipisteiden vähentämistä, palvelujen antokriteerien tiukentamista, palvelutason heikentämistä ja henkilötöyvuosien vähentämistä suunnitelmakaudella.

Ulkopuolelta tulevat toimintaympäristön muutokset, kuten tekeillä oleva Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöjen yhdistäminen, terveydenhuollon kiireellistä hoitoa koskeva ns. päivystysasetus, potilaan kiireettömän hoitopaikan valinnanvapauden laajentaminen oman terveyskeskuksen ja Erva-alueen ulkopuolelle, 1.7.2013 voimaan tullut ns. vanhuspalvelulaki ja mahdolliset muut lakimuutokset sekä muutokset velvoitteissa ja valtionosuuksissa tuovat lisää epävarmuutta talouden ja toiminnan suunnitteluun.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatuksena on tuottaa vaikuttavia sosiaali- ja terveystalouksia yhdessä asiakkaiden ja muiden palveluntuottajien kanssa. (Sosiaali- ja terveystaloutta koskeva kokous 7.6.2011 § 40).

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on järjestää vähintään lakisääteiset sosiaali- ja terveystaloukset kuntalaisille/yhteistoiminta-alueen asukkaille. Jotkut palvelut ovat sisällöltään määriteltäviä (ns. subjektiivisia oikeuksia), jotka pitää asiakkaille antaa, vaikka talousarviossa ei olisi niihin riittävästi budjetoitu; muut palvelut annetaan talousarvioon sisältyvien määrärahojen puitteissa. Tavoitteena on yhteistoiminta-alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänsä eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista, kuntouttavaa lähestymistapaa sekä ohjaamista omahoitoon ja vastuunottoon omasta hyvinvoinnista. Palveluja tuotetaan omana toimintana ja yhdessä kumppaneiden kanssa, ostetaan kunnilta, kuntayhtymiltä, yrityksiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta.

Yhteistoiminta-alueella järjestetään kustannustehokkaat, tarkoituksenmukaiset ja kaikkien yhteistoiminta-alueen asukkaiden saatavilla olevat sosiaali- ja terveystaloukset. Erityisenä tavoitteena on Jokilaakson sairaalan tarkoituksenmukaisen työnjaon kehittäminen yhdessä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa.

Toimialalla panostetaan palvelujen laadun valvontaan ja uudistamiseen sekä muuhun kehittämistyöhön edelleenkin. Asiakaslähtöisyyttä pyritään lisäämään osallistavilla toimenpiteillä.

Yhteistoiminta-alueella on vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa yhteensä noin 630 henkilöä. Määräaikaista henkilökuntaa on tämän lisäksi noin 250 määrän vaihdellessa eri vuodenaikoina. Henkilöstö on Jämsän kaupungin palveluksessa olevaa ja sitä käytetään koko alueella tarpeen mukaan turvaten kaikissa yksiköissä kulloinkin tarvittava henkilökuntamitoitus. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöstä on jo nyt pulaa ja eläkkeelle on siirtymässä vuosittain 20-30 henkilöä. Koulutetun henkilöstön saannin turvaaminen ja erityisesti lääkäri-, hammaslääkäri- ja sosiaalityöntekijätyövoiman riittävyys on yhteistoiminta-alueen toiminnan osalta erityisen tärkeää. Henkilöstön riittävyyden ja osaamisen turvaamiseksi sekä sen tehokkaan käytön varmistamiseksi yhteistoiminta-alueella on käytössä vakinaisia varahenkilöitä, joiden käyttöä koordinoidaan yhdestä yksiköstä.

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta jakaantuu seuraaviin tulosalueisiin:

- sosiaali- ja terveystoimen hallinto
- sosiaalityö ja perhepalvelut
- vammaispalvelut
- vanhuspalvelut
- terveystaloukset
- erikoissairaanhoito

Tulosalueet jakaantuvat tulosyksiköihin ja edelleen kustannuspaikkoihin. Palvelujen tilaukset tehdään tulosalueittain hallinnon tulosaluetta lukuun ottamatta, koska sen kulut kohdistetaan eri yksiköille.

Yhteistoiminta-alueen toiminnalliset tavoitteet

- Palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden toteutuminen sovitulla tasolla
- Henkilöstön osaamisen ja saatavuuden turvaaminen
- Asiakaslähtöisyyden lisääminen
- Palvelujen järjestäminen ja palvelutilausten toteutuminen sovitulla tavalla

Tunnuslukuja 2014

Sosiaali- ja terveystoimi, kustannukset yhteensä	4 192	euroa/asukas
---	-------	--------------

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sosiaali- ja terveysjohtaja Tuula Liehu

Tulosalue järjestää sosiaali- ja terveystoimen hallintopalvelut sisältäen potilasasiamies- ja sosiaaliasiamiestoiminnan, koko toimialan hyvinvointi- ja kehittämispalvelut sekä henkilöresurssiyksikön palvelut sisältäen varahenkilö-, asiantuntija- ja osastonsihteeriyksikköpalvelut.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Palvelujen järjestäminen ja palvelutilausten toteutuminen sovitulla tavalla
- Palvelujen valvonta ja toiminnan ohjaus
- Keskitetty kustannustehokas sijaistoinnin ohjaus

Sosiaalityö ja perhepalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen

Tulosalue järjestää sosiaalityön, perhepalvelukeskuksen ja päihde- ja mielenterveyspalvelut. Alueella on sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon toimintoja.

Sosiaalityö ja perhepalvelut tukevat yhteistoiminta-alueen asukkaiden väestön hyvinvointia varhaisen puuttumisen, oikean hoidonpohjatuksen ja moniammatillisen yhteistyön osalta.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Toimintojen turvaaminen ja säilyttäminen monipuolisina koko yhteistoiminta-alueella
- **Ltkn lisäys: Perhetyön vahvistaminen omalla toimintana**
- **Ltkn lisäys: Sosiaalityön asiakkaiden asumisen ohjaamisen tehostaminen yhteistyössä vuokranantajien kanssa**
- Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen yhteistyötahojen kanssa
- Asetuksen (338/2011) mukaisten suositusten toteutuminen neuvolatoiminnassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa
- Perhepalvelukeskuksen (Perheneuvola ja Jämsän neuvola) toiminnan aloittaminen 1.1.2014 sairaalan osastolla 11
- Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelujen kokonaisvaltainen kehittäminen
- Päihde- ja mielenterveyspalveluja kehitetään valtuuston v. 2011 hyväksymän ”Päihde- ja mielenterveys-suunnitelma vuosille 2010 - 2016” linjausten mukaisesti
- Nuorisopsykiatrian poliklinikan toiminnan integrointi omaan toimintaan

Tunnuslukuja 2014

Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	523	euroa/asukas
Sosiaalityö	414	euroa/asukas
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä Kuhmoinen	alle 5	määrä
Jälkihuollossa olevat Kuhmoinen	alle 5	määrä
Toimeentulotukiruokakunnat Kuhmoinen	130	määrä
Perhepalvelukeskus	56	euroa/asukas
Päihde- ja mielenterveyspalvelut	54	euroa/asukas

Vammaispalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen

Tulosalue järjestää vammaispalvelun, vammaisten henkilöiden perhetyön ja palveluohjauksen, kehitysvammaisten avopalvelut, vammaisten asumispalvelut, vammaisten työ- ja päivätoiminnan sekä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen, vammaisten henkilöiden perhehoidon ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan alueelle.

Toiminnan tavoitteena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisen henkilön yhteiskunnassa kohtaamia esteitä.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Jämsässä yhden uuden 15-paikkaisen kehitysvammaisten henkilöiden Linnamäentien ryhmäkodin rakentaminen alkaa keväällä 2014 Aran rahoituksen turvin; rakennuttajana Keski-Suomen Palvelurakennuttajat Oy. Mikäli palvelua ei järjestetä kaupungin omana toimintana, tulee palveluntuottaja kilpailuttaa kevään 2014 aikana. Ensimmäiset asukkaat muuttavat uuteen ryhmäkotiin alkuvuodesta 2015. Nykyisen ohjatun asuntola Lamminhovin korvaavan asuntoryhmän (Lukkoilantien asuntoryhmä) rakennuttamiseen haetaan uudelleen Aran rahoitusta; rakennuttajana Keski-Suomen Palvelurakennuttajat Oy.
- Kehitysvammaisten ihmisten suunnitelmallinen asumis- ja muuttovalmennus.
- Vuoden 2014 aikana selvitetään Työvalmennussäätiön Avituksen toimintojen mahdollinen siirtyminen Jämsän kaupungin vammaispalvelulle
- Vammaisten lasten tilapäishoidon järjestämisen vaihtoehtoja kehitetään
- Henkilökohtaisen avun järjestämistapojen ja avustajien työnantajien tuen kehittäminen

Tunnuslukuja 2014

Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	406	euroa/asukas
Vammaispalvelut, Kuhmoinen	104	euroa/asukas
Omaishoidontuen saajia, Kuhmoinen	2	kpl/vuosi

Vanhuspalvelut

Tulosalueen esimies: vanhuspalvelujohtaja Mai-Stiina Lampinen

Vanhuspalvelut järjestää vanhusten kotihoidon, vanhusten ympärivuorokautisen hoidon ja yhteisissä vanhuspalveluissa vanhusten palvelujen sosiaalityön ja palveluohjauksen, kotisairaala-, muistipoliklinikka-, kotitustiimi- ja vanhusten kuntoutuspalvelutoiminnan Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan muodostamalla sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella.

"Jämsän yhteistoiminta-alueen vanhuspalvelujen strategiset linjaukset vuoteen 2013" asiakirjan mukainen palvelurakennemuutos jatkuu. Laitoshoitopaikkoja vähennetään suunnitelmakaudella edelleen ja tehostetun palveluasumisen paikkoja lisätään. Vuodeosastolta 2 vähennetään 1.1.2014 lukien neljä (4) paikkaa. Vuodeosasto 11 ja 12 yhdistetään yhdeksi 40 -paikkaiseksi osastoksi 1.1.2014 lukien (vähennys -13 paikkaa). Korvaavat paikat hankitaan ostamalla vastaava paikkamäärä kilpailutuksen jälkeen. Seppolan palvelutalon (tehostetun asumispalvelun yksikkö) valmistuessa 2015 lakkautetaan loput vuodeosastojen 11 ja 12 potilaspai-koista. Uuden yksikön vaatimat henkilöstöresurssit saadaan osittain lakkautettujen laitoshoitopaikkojen henkilöstöstä, mutta myös uuden henkilöstön palkkaaminen on välttämätöntä ikääntyvän väestön palvelutarpeen kasvaessa. Laitoshoitopainotteisuuden purkamiseksi ja tehostetun asumispalvelun lisäämiseksi muutetaan Lukkoilakoti osittain tehostetun asumispalvelun yksiköksi suunnitelmakaudella 2015-2016. Kuhmoisten vuodeosastolla 10 muutetaan 10 potilaspaikkaa tehostetun asumispalvelun yksiköksi vuoden 2014 aikana. Vuonna 2011 aloitettu vanhusten perhehoito tukee kotona omaistaan hoitavien vapaapäivien järjestelyjä ja vähentää osaltaan lyhytaikaisen laitoshoidon tarvetta.

Vanhuspalvelujen toimintoja suunniteltaessa ja palveluja kehitettäessä lähtökohtana on *"Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista"* (980/2012) annetussa laissa sekä laatusuosituksessa *"Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi"* (STM ja Kuntaliitto 2013) esitetyt linjaukset. Vuoden 2014 aikana laaditaan vanhuspalvelulain (5 §) edellyttämä suunnitelma kunnan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi. Edellä mainittujen asiakirjojen hengen mukaisesti palvelurakennemuutosta suunniteltaessa lähtökohtana on kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus. Suunnitelmakaudella kotihoitoa kehitetään siten, että välittömän asiakasajanosuutta henkilöstön kokonaistyöajasta lisätään palveluprosesseja kehittämällä (edellytyksenä toimivat seuranta- tai toiminnanohjausjärjestelmät). Kotihoidossa otetaan käyttöön erilaisia teknologisia ratkaisuja, jotka edistävät asiakkaan selviytymistä kotona ja vähentävät henkilökunnan työtä.

Palveluohjauksen sisältöä kehitetään ja hyödynnetään nykyistä paremmin erilaisia laadun seurantaan tarkoitettuja mittareita asiakastyössä. Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa vahvistetaan ja tiedotusta lisätään.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- tarkoituksenmukaisten, taloudellisten ja toimivien palvelujen turvaaminen yhteistoiminta-alueella
- asiakaspalvelun laadun ja seurannan turvaaminen
- henkilöstön osaamisen, työssäjaksamisen ja työhyvinvoinnin tukeminen

Tunnuslukuja 2014

Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	1 628	euroa/asukas
Kotihoito	416	euroa/asukas
Säännöllistä kotihoitoa saaneiden 75-v täyttäneiden asiakkaiden osuus %:a vastaavan ikäisestä väestöstä (tavoite 13-14 %) Kuhmoinen	14	asiakkaiden määrä %
Ympäri vuorokautinen hoito	1 104	euroa/asukas
Tehostetun asumispalvelun asiakkaita, Kuhmoinen	21	Asiakkaita keskimäärin/kk
Tk:n vuodeosastot ja vanhainkodit, Kuhmoinen	38	Paikkamäärä
Yhteiset vanhuspalvelut	108	euroa/asukas
Omaishoidontuen saajia, Kuhmoinen	20	kpl/vuosi

Terveyspalvelut

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Heimo Lajunen

Tulosalue järjestää osin ostopalveluna perusterveydenhuollon lääkäreiden ja hoitajien avosairaanhoidon vastaanottopalvelut, perusterveydenhuollon ympärivuorokautiset päivystyspalvelut, työterveyshuollon palvelut, suun terveydenhuollon palvelut, lääkehuollon palvelut sekä kuntoutuspalvelut.

Tulosalueeseen sisältyy myös ympäristöterveydenhuollon ostopalvelut Jämsän kaupungille Keuruun johtamalta yhteistoiminta-alueelta.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- **Ltk:n lisäys: Tarkastellaan liikkuvien palvelujen ja palvelusetelin käyttöä suunnitelmakaudella**
- **Avohoito:** Toimintaa jatketaan lääkäri-hoitaja -työparimallin mukaisesti, mutta tuottajan kanssa neuvotellaan mahdollisuudesta supistaa toimintaa. Perusteena tähän on alueen vähentynyt ja edelleen vähenevä väestö. **Ltk:n lisäys: Peilataan vastaanottomääriä väestömäärään ja edellytetään tuottajalta ketterää sopeutumista laskennallisiin tarpeisiin.** Kuhmoisten vastaanottotoiminta jatkuu entisessä laajuudessa.
- **Työterveyshuolto:** Varhaisen puuttumisen mallia kehitetään edelleen, laskutettavan työajan lisäys, kokonaisvaltaisten työterveyshuoltosopimusten määrän kasvu. Työterveyshuoltoon haetaan kolmatta lääkäriä.
- **Suun terveydenhuolto:** Hoitotakuun rajoissa pysyminen.
- **Lääkehuolto:** Turvallisen, tehokkaan, taloudellisen ja tarkoituksenmukaisen lääkehoidon edistäminen.
- **Fysioterapia:** Tavoitteena on kuntalaisten tasa-arvoisuus fysioterapiapalvelujen saatavuudessa omatoimisen liikkumisen ja kotona selviämisen tukemiseksi ja edistämiseksi.

Tunnuslukuja 2014

Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	497	euroa/asukas
Vastaanottopalvelut Kuhmoinen	332	euroa/asukas
Suun terveydenhuolto	82	euroa/asukas
Peittävyys-%, alle 18-vuotiaat, Kuhmoinen	84	%
Peittävyys-%, yli 18-vuotiaat, Kuhmoinen	30	%
Päivystys	68	euroa/asukas

Erikoissairaanhoito

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Heimo Lajunen

Tulosalue järjestää yhteistoiminta-alueen erikoissairaanhoidon palvelut ostamalla ne Pirkanmaan ja Keski-Suomen sairaanhoitopiireistä, Jokilaakson Terveys Oy:ltä sekä muilta palveluntuottajilta.

Tulosalueeseen sisältyy myös Jämsän kaupungin dialyysiyksikön toiminta.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Jämsän ja Kuhmoisten osalta sairaanhoitopiirin vaihdokseen liittyvien toimintojen suunnitelmien mukainen siirtyminen Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin saatetaan tavoitetasolle.
- Yhteistyö- ja palvelusopimukset Jokilaakson Terveys Oy:n, Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa toteutuvat sovitulla tavalla.
- Yhteistyö Jokilaakson sairaalan ja Mäntän sairaalan välillä toteutuu sovitun mukaisesti.
- Jokilaakson Terveys Oy:n toimintamahdollisuudet alueella mahdollistetaan riittävällä paikallisella tilauskannalla. Lisäksi avustetaan tilauskannan laajentamisessa koko Suomen alueelle, mahdollisesti maiden rajat ylittävästikin.

Tunnuslukuja 2014

Erikoissairaanhoito, tulosalueen kustannukset yhteensä	1 138	euroa/asukas
---	-------	--------------

Liite 2

Talousarvio 2014

Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöt Oy

	as. p-a yht.	korotus k.a. 3 %	100% käytt.ast	95% käytt. ast.
Liikevaihto				
Vuokrat	6354,5 m ²	k.a. 7,47 e/ m ²	569 500,00	541 000,00
Vesimaksut		11,00-13,00 hlö		20 000,00
Saunamaksut		9,00 / talous		2 000,00
Muut käyttök		5,00 / a.paikka		2 500,00
Yht.				565 500,00
Henkilöstökulut				
Palkat, kiinteistönhoito, siivous				-20 000,00
Remonttityöpalkat				-5 000,00
				-25 000,00
Suunnitelman mukaiset poistot				
Poisto rakennuksista 4 %				-134 000,00
Poisto koneista ja kalustosta 25 %				-6 700,00
				-140 700,00
Kiinteistön muut hoitokulut				
Hallintopalvelupalkkiot				-29 000,00
Kiinteistönhoidon ostopalvelupalkkiot				-9 000,00
Muut käyttö- ja huoltopalvelut				-1 900,00
Ulkoalueiden hoito				-5 000,00
Siivoustarv.				-500,00
Lämmitys				-110 000,00
Vesi ja jätevesi				-29 000,00
Sähkö				-13 000,00
Jätehuolto				-8 600,00
Kiint.vakuut				-10 000,00
Kiint.vero				-14 500,00
Vuosikorjaukset ja -huollot		2,5 e/m ²		-16 000,00
Korjaukset; erikseen päätetyt korjaukset		3,1 e/m ²		-20 000,00
Muut hoito				-1 500,00
Yht.				-268 000,00
Liikevoitto				131 800,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkokulut				-47 000,00
Muut rahoituskulut				-500,00
				-47 500,00
Tilikauden voitto/ tappio				84 300,00
 Kaukolämpöliittymät ja arvioidut oheiskustannukset				210 000,00
Kustannusten kattamiseen haetaan omistajan lainoitusta				-210 000,00
				0,00

Rahoituslainat	1.1.2014 pääoma	korko-%	1.1.-31.12.2014 lyhennykset
Valtiokonttori	702 057,00	2,280	34 050,00
Kevan laina 1	231 222,00	0,455	33 637,00
Kevan laina 2	92 360,00	0,680	9 000,00
Osuuspankki 1	315 720,00	0,481	27 927,00
Osuuspankki 2	371 340,00	0,460	33 741,00
Osuuspankki 3	116 390,00	0,694	18 261,00
Osuuspankki 4	57 230,00	0,650	12 456,00
Osuuspankki 5	86 000,00	1,538	6 720,00
Osuuspankki 6	828 860,00	1,434	43 980,00
	<u>2 801 179,00</u>		<u>219 772,00</u>
Kuntarahoitus	50 000,00	0,49	
Kuntarahoitus	50 000,00	0,65	

Sitovat tavoitteet:**Tilikaudelle 1.1.-31.12.2014**

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan tarpeisiin sovel- tuvan asuntokannan ylläpitäminen	Käyttöaste %	95 %	
Asuntokannan suunni- tellmallinen hoito	Vuosikorjaukset e/ m ²	2,50	
	Peruskorjaukset ja inves- toinnit e/ m ²	3,10	
	Rakennuskohtainen hoito- ja käyttösuunnitelma		
Energiankulutuksen vähentäminen	vedenkulutus l/hlö/vrk	150	
	lämmitysenergian kulutus kWh/ m ³	48	

Huoneistojen käyttöaste on kohentunut ja toteutettujen remonttien myötä on myös vuokratsoa voitu korottaa. Myös asukkaita on houkuttellut hyvässä kunnossa olevat asunnot.

Joten tilikaudella 1.1.-31.12.2014 jatketaan Jussilankujalla kerrostalon kevyempiä korjauksia, liitetään keskustan kiinteistöt kaukolämpöverkkoon ja pyritään samassa yhteydessä parantamaan kiinteistöjen energiataloutta.

Haja-asutusalueella sijaitsevien rivitalojen öljylämmityksen muuttaminen uusiutuvaa energiaa käyttäviksi on edelleen suunnitelmassa sekä edelleen tehdään huoneistokunnostusta ja remontointeja asukkaiden vaihtuessa.

Yhtiön lainojen lyhennyksiin ja korkokuluihin sisältyy lainaehtojen mukaisesti rahoitus talousarviossa.

Asuntojen käyttöasteen nostamiseksi markkinoidaan edelleen haja-asutusalueen rivitalohuoneistoja lyhyempiaikaiseen käyttöön kuten kesä- ja loma-aikaiseen käyttöön. Rivitalojen myymisen mahdollisuus on edelleen vaihtoehtona.

11.11.2013
Alli Peltonen